

öyle
değil
böyle

doğru kelimeleri kullanmak

Cinsel Şiddet Üzerine Haber Oluşturmak

FEMİFESTO ve ORTAKLARI

Tarafından Hazırlanmıştır

femifesto

Cinsel Şiddetle
Mücadele Derneği

doğru kelimeleri kullanmak

Cinsel Şiddet Alanında Hak Temelli Habercilik &
Cinsel Şiddetle Mücadelede Onay Kültürünü
Yaygınlaştırma ve Farkındalık Çalışmaları

FEMİFESTO ve ORTAKLARI

Tarafından Hazırlanmıştır

Bu kılavuz **femifesto ve ortakları** tarafından oluşturulmuştur.
Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından Türkçe'ye çevirilmiştir.
(* işaretli bölümler Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından
Türkiye toplumuna göre yerleştirilen örneklerin verilmesi amacıyla eklenmiştir.

femifesto Ekibi

Sasha Elford, Shannon Giannitsopoulou ve Farrah Khan

Bu çalışma Creative Commons Attribution-NonCommercialNoDerivatives 4.0
uluslararası lisansı altındadır.

Lisansı <http://creativecommons.org/licenses/by-ncnd/4.0/> adresinden görebilirsiniz.

CŞMD Ekibi

Çeviri: Tuğçe Ellialtı Köse

Edit ve redaksiyon: CŞMD

Tasarım: Back-Up Creative

Şubat 2019

Bu kılavuz, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin "Cinsel Şiddet Alanında Hak Temelli Habercilik & Cinsel Şiddetle Mücadelede Onay Kültürünü Yaygınlaştırma ve Farkındalık Çalışmaları" projesi kapsamında üretilmiştir. Bu kitabın 2. ve 3. basımı Almanya Federal Cumhuriyeti Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı'nın fonuyla Rosa Luxemburg Vakfı tarafından desteklenmiştir.

* Burada dile getirilen görüşler Rosa Luxemburg Vakfı'nın resmi görüşlerini yansıtmaz. Burada verilen bilgi ve sunulan görüşlerin tüm sorumluluğu Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'ne aittir.

merhaba,

Cinsel şiddet denildiğinde ne anlıyoruz? Kuşkusuz cinsel şiddet de tıpkı diğer şiddet türleri gibi; karşı tarafın zarar görmesi ve/veya acı çekmesiyle sonuçlanan, kişi(ler)/canlı(lar) üzerinde üstünlük ve hakimiyet kurmak, maddi-manevi çıkar elde etmek, sindirmek amaçlarla uygulanan hal, hareket ve davranışları tanımlar.

Ancak cinsel şiddetle ilgili şu soruları da kendimize sorabilmemiz gerekir: Cinsel şiddeti okullarda, eulerde, kamusal ve özel alanlarda yeterince konuşuyor, tartışıyor muyuz? Cinsel şiddete maruz bırakılan kişiler olarak, diğer şiddet biçimlerinde olduğu gibi şiddete uğradığımızı rahatça ifade edebiliyor muyuz? Faillere ve mağdur olan kişilere bakışımız diğer şiddet biçimlerindeki gibi mi? Bu şiddet biçimini diğer şiddet biçimleri gibi algılıyor ve bir "toplum sağlığı sorunu" ve "hak ve özgürlük ihlali" olarak ele alıyor muyuz? Cinsel şiddeti, fiziksel şiddet gibi kolayca farkedip tanımlayabiliyor ve adını koyabiliyor muyuz? Yoksa psikolojik şiddet gibi, bizim için tanımlanması, farkına varılması daha güç olabiliyor mu? Yasalar ve suç olarak bakıldığında cinsel şiddet suçları diğer şiddet suçları kadar yaygınken, diğer suçlar kadar kolay ispatlanabiliyor mu? Bizler birey olarak cinsel şiddetin önlenmesinde ne kadar etkiliyiz? Cinsel şiddet elbette yalnızca failin suçu ve sorumluluğu. Ancak cinsel şiddetle toplumsal mücadelede, koruyucu-önleyici yaklaşım ve cinsel şiddetin azalmasında bizim rolümüz ne olabilir? Bu soruları çoğaltabiliriz...

Cinsel şiddetle mücadele alanlarımızdan en temel olanı, cinsel şiddetle ilgili topluma zarar veren yanlış algı ve inanışların kırılmasını, dönüşmesini sağlamak, şiddetsiz ve güçlendirici yeni bir dil inşa etmektir.

Bunu yapmadıkça; yasalar, tüzükler ve kurallar ne olursa olsun, hayatlarımıza olumlu anlamda etki eden karşılıklarını göremeyiz. Hakimlerin karar verirken ve takdir yetkilerini kullanırken, adli-tıp uzmanlarının rapor hazırlarken, sağlık çalışanlarının hizmet verirken, eğitimcilerin öğretirken, muhabirlerin haber oluştururken, polislerin ve sosyal çalışanların başvuru alırken sahip oldukları yaklaşımı olumlu yönde dönüştürecek olan şey; toplumsal iletişim, etkileşim ve dayanışmadır. İşlerimizi yaparken, ilişkilerimizi yürütürken, çocuklarımızı büyütürken yüzleşip sorguladığımız her bir eylem ve etkileşimi, toplumsal dönüşüm için verilen mücadelenin önemli bir parçası olarak görüyoruz.

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği olarak, bu kılavuzun medya emekçilerinin yaklaşımını daha HAK TEMELLİ bir noktaya taşıyacağını umuyoruz. Toplumsal dönüşüm için, toplumsal iletişim ve dayanışma dileği ile...

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği

Öz-Yardım

Bu kılavuz, cinsel şiddetin ana akım medyada yer almasını ve haberleştirilme biçimlerini ele almaktadır. Cinsel şiddet anlatılarıyla ilişkilenenin çeşitli etkileri olabilir. Dolaylı bir travmaya yol açabilir veya eğer bizzat kendimiz cinsel şiddetten hayatta kalan¹ isek yaşadığımız şiddete dair hafızamızı tetikleyebilir. Biz, sizleri bu kılavuzla kendi uygun bulduğunuz şekilde ve kendinizi gözeterek ilişkileneceğe davet ediyoruz. Kılavuzun içinde öz-yardıma dair öneriler de yer almaktadır.

Bildiğiniz üzere, gazeteciler de cinsel şiddete maruz bırakılabilirler. Hayatta kalanlar için bu kılavuzu okumak birçok duyguyu harekete geçirebilir. (*) Metni tek başınıza okumakta zorlandığınız anlar olursa ara verebilirsiniz ve daha sonra yakın hissettiğiniz ve güvendiğiniz biriyle birlikte okumaya devam edebilirsiniz.

femifesto hakkında

femifesto, tecavüz kültüründen onay kültürüne dönüşümün sağlanması için çalışan Toronto merkezli feminist bir örgüttür. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet üzerine, onay kültürü, tecavüz kültürü ve medyada haberleştirmeyi de içeren araştırma ve eğitim çalışmaları yürütür.

femifesto, bu çalışmayı Kanada'daki New Credit First Nation'dan Mississauga'nın topraklarında yapmış olduğunu beyan eder.

femifesto, gitgide büyüyen ve gelişen çalışmalarıyla ilişkili olarak, bu alanda çalışanlarla diyalog içinde olmayı amaçlayan bir kolektiftir. Siz de sohbe katılın:

Facebook: www.facebook.com/femifesto

Email: info@femifesto.ca

Twitter: www.twitter.com/femifesto

Tumblr: ourfemifesto.tumblr.com/

Website: www.UseTheRightWords.ca

femifesto Ekibi

Sasha Elford, Shannon Giannitsopoulou ve Farrah Khan

Süreç

femifesto bu kılavuz için araştırmalarına 2011 yılında başladı. O zamandan beri de anketler, görüşmeler, etkinlikler ve odak grup çalışmaları aracılığıyla farklı sese sahip birçok topluluk ile ilişkilendi. Bu temaslar Doğru Kelimeleri Kullanmak'ı hesap verebilir, sorumlu ve kapsamlı yapmak için elinizdeki kılavuza dahil edildi.

Bu sürecin bir parçası olarak destekleyici olan harika bir danışma kurulundan rehberlik ve geri bildirimler aldık. Bu kişiler, cinsel şiddet üzerine haber oluşturma konusundaki önemli görüşmelerde bizi desteklediler ve de kaynaklar ve kavramlar hakkındaki görüşlerini bizimle paylaştılar. Onların çeşitli bilgilerini ve deneyimlerini Doğru Kelimeleri Kullanmak'a dahil ettik. Kılavuz 2015 yılında basıldı.

¹ Biz bu kitapçıkta "hayatta kalan" sözcüğünü kullanıyoruz. Cinsel şiddete maruz bırakılmış kişilerin medya anlatılarında kendi tercih ettikleri ifadelerle tanımlanma hakları vardır. Mağdur veya hayatta kalan ifadelerinden hangisinin kullanılması gerektiği üzerine birçok tartışma olsa da sonuçta kendisinden nasıl bahsedileceğini seçme hakkı bireyindir.

İÇİNDEKİLER

Giriş

Gazeteciler: Sizinle Çalışmak İstiyoruz! 8

KULLANIŞLI ARAÇLAR

Cinsel Şiddetle İlgili Haber Oluştururken Dikkat Edilecekler Listesi:	
Haber Dili	10
Cinsel Şiddetle İlgili Haber Oluştururken Dikkat Edilecekler Listesi:	
Haberin Genel Çerçevesi & Görseller	14
Cinsel Şiddetten Hayatta Kalanlarla Röportaj Yaparken	
Faydalanılabilecek 10 Temel Öneri	21
Medyada Konuşan Cinsel Şiddetten Hayatta Kalanlar için Öz-Yardım	
Önerileri	26
İş Hayatında Cinsel Şiddetle Karşılaşan Gazeteciler	29

EĞİTİM

Ana Akım Medya Ekosistemi	36
Tecavüz Kültürü Nedir?	37
Haber Oluştururken Kapsayıcılığı ve Temsilde Çeşitliliği Sağlamak	42
Cinsel Saldırı ve Tacize Dair Yasal Çerçeve	43
Cinsel Şiddet Suçları: Geri Çekilen, Asılsız, Sahte Beyanlar	46
Neden Tüm Hayatta Kalanlar İhbarda Bulunmazlar?	48
Tanımlama: Hayatta Kalan, Mağdur ya da Başka Bir Alternatif?	50

Kaynaklar 52

Referanslar 53

GAZETECİLER: SİZİNLE ÇALIŞMAK İSTİYORUZ!

(*) Son yıllarda cinsel şiddetin ana akım medyada haberleştirilmesinde bir artış var. Medyanın cinsel şiddet haberlerine ilgisinin artmasına rağmen haberlerin verilmiş tarzının kendi içinde bir hiyerarşiyi barındırdığını gördük.

Örneğin, Özgecan Aslan cinayeti gibi toplumda infial yaratan olayların farklı biçimlerde haberleştirildiğine, trans kadın Hande Kader'in öldürülmesiyle ilgili ise trans kadınlara yönelik ayrımcılığın ve/veya yok saymanın haber dilinde de devam ettiğine, bir yandan cinsel şiddeti teşvik eden söylemlerin sosyal medyada sıkça yer aldığına şahit olduk.

Ana akım medyanın içinde yaşadığımız toplumlarda şiddete dair nasıl konuştuğumuzu şekillendirme gibi bir gücü var. Cinsel şiddetle ilgili haberler, cinsel şiddete dair düşünme biçimimizi etkiliyor. Bu haberler, cinsel şiddetin bazı türlerinin - veya bazı hayatta kalanların - diğerlerinden daha az meşru olduklarını çerçevlendiren bir hiyerarşiyi dayatabiliyorlar. Örneğin, Kanada'da Saskatchewanlı kayıp/öldürülmüş Yerli kadınlar ile Ontariolu kayıp/öldürülmüş Beyaz kadınlara dair yerel basın haberlerini karşılaştıran bir araştırma, "Yerli kadınların üç buçuk kat daha az haberleştirildiklerini, onlarla ilgili makalelerin daha kısa olduğunu ve bu haberlerin ilk sayfada yer alma ihtimallerinin daha az olduğunu" bulmuştur.³ Ayrıca, kayıp ve öldürülmüş eşcinsel ve trans bireylerin yaşadıkları çoğunlukla ana akım medyada hiç yer bulmamaktadır. (*) Örneğin, Türkiye'de Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili medyada yer alan haberlerin türü ve yoğunluğu ile trans kadın Hande Kader'in maruz bırakıldığı cinsel şiddet ve cinayetin haberleştirilmesi arasında oldukça büyük bir fark gözlenmiştir.

Hiçbir dil nötr değildir; arkadaşlar, aile, ceza adalet sistemi, topluluk liderleri ve medya tarafından kullanılan kelimeler ve dilsel seçimler, yaşanan şiddetten uzun zaman sonra dahi bir hayatta kalanın karşısına çıktığında tetikleyici olabilir.

"Tecavüz şiddettir, 'seks' değildir. Cinsel şiddet hakkında haber yapmak, yalnızca uygun dili bulmak değil, aynı zamanda bağlamı anlamak ve öncelikle derinden kişisel olan travmatik bir olaya temas etmeye dair duyarlılığa sahip olmaktır; hatta yüzyıllardır süregelen tüm damgalamaları, sessizliği ve baskıyı dert edinmesi gereken öncelikli bir kamu politikasıdır. Cinsel şiddeti haberleştirmek, özel bir etik duyarlılık, görüşme becerisi, hayatta kalan ve fail hakkında bilginin yanı sıra hukuk ve psikoloji bilgisi gerektirir."

Dart Center for Journalism & Trauma (Gazetecilik ve Travma İçin Dart Merkezi)²

Öz-yardım önerisi

Zihninizde sizi önemseyen ve size saygılı davranan insanları canlandırın.

"Cinsel şiddet meydana geldiğinde medyanın bunun adını koymasını istiyorum sadece."

Anonim bir femifesto anket katılımcısı

Bu kılavuz, medyanın cinsel şiddete dair anlayışımızı ve algımızı şekillendirmedeki gücünü farketmek ve medyada çalışanları cinsel şiddeti haberleştirme konusunda desteklemek amacıyla üretilmiştir.

Bu Kılavuzu Kullanırken

Doğru Kelimeleri Kullanmak; cinsel şiddet hakkında bilgiler, gazeteciler için kaynaklar (örneğin, Cinsel Şiddet ile İlgili Haber Oluştururken Yapılacaklar Listesi ve Öneriler: Cinsel Şiddetten Hayatta Kalanlarla Röportaj Yaparken Faydalanılabilecek 10 Temel Öneri) ve cinsel şiddetle ilgili veriler içermektedir.

Bu kılavuzun; gazeteciler, medya çalışanları, topluluk örgütleyicileri, eğitimciler ve tecavüz kültürünün onay kültürüne nasıl dönüştürülebileceği üzerine düşünen, konuşan ve yazan herkes için değerli bir araç ve kaynak olacağını umuyoruz. (*) Tecavüz kültürünün onay kültürüne dönüşmesi; onayın olmadığı cinsel davranışların toplumda teşvik edilmediği ve şiddetin çeşitli gerekçeler ve yanlış inanışlar aktararak kişilere öğretilmediği kültürel bir dönüşüm demektir. Bu, birçok şekilde kullanılabilecek çok-amaçlı bir araçtır:

- *bir haberde kullanılacak belirli bir dil ve çerçeve için öneriler bulmak;*
- *cinsel şiddet alanında sorumlu habercilik yaklaşımı hakkında meslektaşlarla gerçekleşecek iletişimin veya eğitimlerin kolaylaştırıcılığını yapmak;*
- *cinsel şiddetle ilgili haber oluşturma yollarıyla ilgili yeni gazetecilere danışmanlık yapmak.*

Bu kılavuzu nasıl kullanmayı tercih ederseniz edin, cinsel şiddet üzerine hayatta kalanları destekleyici kamusal bir söyleme katkı sunacak kaynak ve bilgiyi edineceğinizi umuyoruz.

Bu kılavuz, hayatta kalanların çok çeşitli ve iç içe geçmiş olan baskı ve toplumsal konum deneyimlerine bağlı olarak, maruz bırakıldıkları şiddetten farklı şekilde etkilendiklerinin bilincinde olarak, cinsel şiddete dair kesişimsel bir yaklaşımla oluşturulmuştur. İnsanların cinsel şiddeti nasıl yaşantıladıkları, cinsel şiddetin ardından nasıl şifa buldukları ve cinsel şiddeti nasıl algıladıkları, sınıf, cinsiyet, vatandaşlık statüsü ve toplumsal cinsiyet ifadesi gibi bir yığın toplumsal konum tarafından şekillenmektedir. *Doğru Kelimeleri Kullanmak*; çeşitlilik gösteren bir hayatta kalanlar grubu tarafından ve onlarla birlikte oluşturulmuş, hayatta kalanların deneyimine dayanan bir kılavuzdur.

Öz-yardım önerisi

İlham verici bir şarkının, alıntının ya da şiirin sözlerini anımsayın.

NOT: Cinsel şiddet" dediğimiz zaman tecavüzü, cinsel tacizi, sarkıntılığı, istenmeyen cinsel teması içeren, ancak bunlarla sınırlı olmayan, bir dizi taciz edici ve şiddet içeren davranıştan söz ediyoruz. Bu eylemler, bir kişinin özgür iradesiyle verdiği onay kararı olmadan gerçekleşir.⁴

YAPILACAKLAR LİSTESİ

Cinsel şiddetle ilgili haber oluştururken kontrol edilmesi gerekenler...

haber dili

yapın

"söyledi", "aktardı", "<isim>'ya göre" gibi spesifik bir kişinin cümlelerini **kullanın**.⁵

"iddia etmek" ifadesini keyfi veya bireysel varsayımınıza göre kullanmak yerine, hukuki kullanımı gerekli ise uzmanlara danışarak konsept içinde kullanın.

Bir başka alternatif olarak; eğer bir dava süreci varsa, "iddia eden" demek yerine "cinsel saldırı ile suçlanan <isim>..." diyerek konuyu fail tarafından haberleştirin.

(*) "saldırgan" ifadesi yerine "fail" ifadesini **tercih edin**.

... kadın

~~yıldız sporcunun~~
~~cinsel şiddete~~
~~onu oral seks~~
~~maruz bıraktığını~~
~~yapmaya zorladığını~~
~~söyledi~~
~~itiraf etti.~~

yapmayın

"... iddiasıyla", "öne sürülen" gibi kelimeleri çok fazla **kullanmayın**.⁶

Bu kelimelerin aşırı kullanımı, muhabirin 'hayatta kalana inanmama' ön yargısı oluşturmasına sebep olabilir.

Öte yandan hukuksal bağlamda "iddiasıyla" ifadesinin kullanılmamasının yasal sonuçlar doğurabileceği durumlar olabilir. Şüpheye düştüğünüz durumlarda bir avukata danışın.

(*) "sapık", "canavar", "pedofil" gibi uç tanımları **kullanmayın**.

Bu tanımlar, cinsel şiddet faillerinin gündelik hayatta karşılaşılabileceğimiz kişiler oldukları gerçeğini örtebilir.

yapın

Görüşülen kişinin tercih ettiği tanımları **kullanın**.⁷

Örneğin "hayatta kalan", "cinsel şiddete maruz bırakılmış", ya da "cinsel şiddeti yaşamış" olabilir.

Çoğu kişi güçlendirici bulduğu için "hayatta kalan"ı kullanabilir. Bazıları detay içermediği ve kişiyi genel olarak bu şiddet türü ile ilişkilendirdiği için "cinsel şiddete maruz bırakılmış kişi"yi kullanabilir.

Adli süreç başlatıldıysa nötr bir tanım olması sebebiyle "şikayetçi" de tercih edilebilir.

Hayatta kalanın dil tercihlerine uyararak, onun iradesine **saygı gösterin**. Örneğin görüşülen kişi, fahişe yerine seks işçisi tanımını tercih edebilir.

Hayatta kalanın kendini ifade ettiği cinsiyet kimliği tanımını kullanın.⁸ Kadın, erkek, trans, ntrans, trans-kadın, trans-erkek vb. olabilir.

yapmayın

Eğer görüşülen kişi özellikle tercih etmediyse "kurban" ve "mağdur" ifadelerini **kullanmayın**.

Birçok kişi kurban ve mağdur tanımının negatif çağrışımlar içerdiğini hisseder.

Hayatta kalanların kendilerini tanımlamadığı veya içinde görmediği bir gruba, kitleye veya kimliğe referans vermeyin, ya da bunlarla ilgili ima içeren tanımları **kullanmayın**.

haber dili

yapın

Kendi hikayesini paylaşan bir hayatta kalanı okuyucuya aktarırken "söyledi", "anlattı", "paylaştı" gibi daha tarafsız ve objektif bir dil **kullanın**.

Tecavüz, taciz ve benzeri tüm cinsel saldırı türlerini haberleştirirken, faili fiille ilişkilendiren bir dil **kullanın**.¹⁰

Örneğin "Fail tecavüz etti" (Hukuksal süreç devam ediyorsa "fail tecavüz suçundan yargılanıyor", "fail tecavüz iddiasıyla tutuklandı" vb. olabilir)

Cinsel şiddetin ciddiyetini kesin olarak aktaran bir dil **kullanın**.

yapmayın

Cinsel şiddete maruz bırakılan kişinin hikayesini haberleştirirken "itiraf etti", "kabul etti", "sebebe oldu", "imkan verdi" gibi fiiller **kullanmayın**.⁹

Bu dil, cinsel saldırının sorumluluğunun, hayatta kalana yüklediğini ima eder. Yanı sıra, örtük bir şekilde cinsel saldırının bir fantezi ya da cinsel birliktelik, şehvet hikayesi gibi gösterilmesine sebep olur.

Cinsel şiddeti haberleştirirken hayatta kalana aidiyet yükleyen bir dil **kullanmayın**.

Örneğin, "ev kadını/kadın doktor/öğretmen kadın tecavüze uğradı", "tecavüzcüsü ile...", "tacizcisi ..." gibi. "<isim> tecavüze uğradı", "tecavüz gerçekleşti" gibi ifadeler faili ve onun yükümlülüğünü görünmez kılar.¹¹

Cinsel şiddetin yaratabileceği travma ve hasarları hafifletiren, önemsizleştiren bir dil **kullanmayın**.

Örneğin, "hayatta kalan zarar görmedi", "hayatta kalanda fiziksel yaralanma yok" gibi.

haber dili

yapın

Cinsel saldırının şiddete dayalı ve rıza olmadan gerçekleştiğini kesin bir dille ifade eden kelimeler **kullanın**.¹²

Örneğin,
“... oral tecavüz”
“... cinsel saldırı”
“... cinsel şiddete maruz bırakıldı” gibi.

Mutlaka detayların verilmesi gerekiyorsa, bunu şiddete dayalı fiil etkisi yok edilmeden ve müstehcen dilde hikayeleştirmeden kaçınarak yapın.

Cinsel saldırının seks ya da cinsel aktivite değil, şiddet olduğunu kesin olarak ifade eden bir dil kullanın.

Örneğin, “tecavüz”, “istismar”, “cinsel saldırı” gibi.

Haber dilinde cümlenin öznesi olarak faili **kullanın**.¹⁶ Polisin de, ifade-rapor ve tutanaklarda aynı dili kullanmasının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Örneğin, “polis raporuna göre fail hayatta kalanı ... tehdidiyle < taciz/ istismar > etti.”

yapmayın

Cinsel saldırıyı aktarırken önemsizleştirici yumuşak bir dil ya da şiddetin pornografisini üreten, erotik hikaye dili ve ifadelerini **kullanmayın**.¹³⁻¹⁴

Örneğin, “okşadı”, “kucakladı”, “özel bölgeleri”¹⁵, “birleşme”, (*) “seks skandalı”, (*) “öyle bir şey yaptı ki” gibi.

Cinsel şiddeti, seks, cinsel davranış veya cinsellikmiş gibi gösteren ifadeler kullanmayın.

Örneğin, “oral seks”, “cinsel hareketler”, “öpüşme”, “zorla seks”, “zorla cinsel birleşme”, “zorla tecavüz” gibi.

Hayatta kalanı cümlenin öznesi yapan ve suçla ilgili fiilleri ona atayan cümleler **kullanmayın**.

Örneğin “Kurban zorla oral seks yaptı”, “mağdur kadın tecavüze uğradı”

YAPILACAKLAR LİSTESİ

(*Bu listedeki öneri ve ipuçlarını tüm medya paylaşımlarında; basın ve gazete haberlerinde, başlıklarda, manşetlerde, röportaj ve makale içeriklerinde, sosyal medya paylaşımlarında, görsellerde ve yorumlarda kullanabilirsiniz.

haber in çerçevesi

yapın

Cinsel şiddetten hayatta kalanların, cinsel şiddetle mücadele aktivistlerinin ve özellikle ana akım medyaya ulaşmakta zorluk çeken, toplumda marjinalleştirilmiş grup temsilcilerinin konuyla ilgili görüşlerine **yer verin**.

Eğer olayın hayatta kalan tarafından yorumuna erişemiyorsanız; hikayeyi cinsel şiddet üzerine çalışan feminist uzman görüşlerine, polis ve dava kayıtlarına sadık kalarak **dengeleyin**.

Haberini, cinsel şiddetin ciddi bir suç olduğunu vurgulayan bağlamda **oluşturun**.

İnsanların kafasında görüntü oluşturacak detayları; eğer hayatta kalanın hikayesini ve itibarını destekliyse veya kültürel olarak cinsel şiddetin üretilmesine karşı bir bağlamda ele alınıyorsa kullanın. Bu ikisinin aksine hizmet eden her grafik detayın kullanımı gereksiz demektir.

yapmayın

Cinsel şiddeti haberleştirirken yalnızca dava dosyası, polis raporları, hukuk yorumları ve failin sesine **yer vermeyin**.

Cinsel şiddet haberini sansasyon yaratan, abartılı, ağdalı bir dille ve gereksiz bir röntgenci hazza hizmet edecek konseptle **oluşturmayın**.¹⁷⁻¹⁸

Örneğin "seks skandalı", "anlaşmazlık", gibi. "tecavüzün böylesi" "sokakta kucak dansı" gibi manşetler kullanmayın ya da cinselliği çağrıştıran detaylara yer vermeyin.

haberin çerçevesi

yapın

Perspektifinizi genişletin ve cinsel şiddetten hayatta kalanın içinde bulunduğu durum ve koşulların resmini çizerek; kişiyi adalet ve destek arayışına iten koşullara **odaklanın.**

Haber; cinsel şiddetin münferit değil, cinsiyet eşitsizliği, ataerkil kültür ve cinsiyet temelli şiddet gibi toplumsal sorunların bir parçası ve sonucu olduğu bağlamını ortaya koyan haber diliyle oluşturun.

Haberde, fail hakkındaki biyografik detaylara yer verin. Mümkünse bu detayların faili aklamaya veya masumlaştırmaya hizmet etmediğinden **emin olun.**

yapmayın

Hayatta kalanın ne giydiğine, mesleğine, hangi saatte nerede olduğuna, alışkanlıklarına, medeni haline, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimine, geçmiş ilişkilerine ya da /cinselliğe dayalı yetişkin sektörü ile olan ilişkisine **odaklanmayın.**^{19 - 20}

Bunlar hayatta kalanın cinsel şiddeti "hak ettiği"; eksik, yetersiz, yanlış kararlar verdiğini ima eden mitleri yeniden üretir. Oysa cinsel şiddet sadece failin suçudur ve failin verdiği yanlış kararlar sonucu gerçekleşir.

Failin "tecavüzcü", "tacizci" veya cinsel şiddetin faili olabileceği algısını manipüle eden, onu sempatikleştiren, uyguladığı şiddeti gereçlendirme veya aklamaya çalışan tanım ve ifadeleri **kullanmayın.**

(* Örneğin fail için "herkesin güvendiği bir kanaat önderi, nüfus sahibi, ödüllü, .. dil bilen akademisyen, saygın işadamı, örnek vatandaş, ... çocuk babası, sevilen, öne çıkan" gibi ifadeler kullanmayın.

haberin çerçevesi

yapın

Failin; somut bir silah kullanmasa bile, fiziksel güç, sosyal statü, kimlik ve özelliklerini bir güç ve tehdit unsuru olarak kullanabileceğini, cinsel şiddete maruz bıraktığı kişiyle arasındaki iktidar ilişkisini **görünür kılın.**

(*) Bu hiyerarşik tehdit unsurları failin beyaz, erkek, orta sınıf, heteroseksüel, imam, milletvekili, müdür vb. olması; veya hayatta kalanla arasında öğretmen-öğrenci, patron-çalışan, karı-koca veya akrabalık ilişkisi olması olabilir.

(*) Kadınlar ve LGBTİ+'ler üzerindeki baskıların cinsel şiddette tehdit ve şantaj unsuru olarak kullanıldığı bilinen bir gerçektir.

Hayatta kalana verilen hasar ve zararlara **odaklanın.**²¹

Cinsel şiddetin yarattığı travma ve yargılama sürecindeki koşulların, uzun vadede hayatta kalan üzerinde finansal, sosyal, ekonomik, fiziksel ve psikolojik olumsuz etkileri vardır.

yapmayın

Fail ve cinsel şiddete maruz bırakılan kişi arasındaki eşitsiz koşulları görmezden gelen bir çerçevede haber **yapmayın.**

Bu eşitsizlik ilişkisini keyfi olarak fail lehine yorumlayan "kamuya mal olmuş birini lekeleme" ya da "intikam alma" iması içeren ifadeleri **kullanmayın.**

Örneğin "Reddedilen eski sevgili saldırıya uğradığını iddia etti", (*) "Başını kestiği adamla arasında ilişki varmış" gibi.

Toplumun ve ailelerin verdiği tepkilere odaklanmayın. Bunlar iyi niyetli olsa da, genellikle sorgulama içermeyen, fail lehine gerekçelendiren ve cinsel şiddet mitlerini yeniden üreten kalıp tepkilerden oluşabilir.

Olayın faille olan etkisine, failin çalıştığı kurumun, yaşadığı ilin, ait olduğu kitlenin imajına gelen zarara **odaklanmayın.**²²

(*) Haberde "Bizde olmaz" iması yaratılması, birçok cinsel şiddet vakasının üzerinin örtülmesine sebep olabilir.

haber in çerçevesi

yapın

Her hayatta kalan cinsel şiddetten fiziksel, duygusal, zihinsel ve ruhsal etkilenebilir.²⁶

(* Cinsel şiddetin toplumsal bir sorun olduğunu ve her kesimden, her kültürden, inançtan, sınıftan, cinsel kimlik ve yönelimden herkesin başına gelebileceğini net olarak aktaran ifadeler **kullanın**.

(* Herkes cinsel şiddetin faili olabilir, herkes cinsel şiddete maruz bırakılabilir.

Muhafazakar toplumsal baskı, tahakküm ve önyargıların, toplumda marjinalleştirilmeye çalışılan kesimleri cinsel şiddet riskine daha açık hale getirdiğini ve hakları olan destek hizmetine ulaşmalarını güçleştirdiğini **göz önünde bulundurun**.²³

Siber zorbalık, dijital tehdit ve takip de cinsel şiddet temelli olabilir, bunu görünür kılan, farkındalık artırıcı bir dil kullanarak **ciddiye alın**.

yapmayın

(* Haber çerçevesini ve dilini oluştururken, cinsel şiddetle ilgili tabuları, yanlış inanışları yeniden üretmeyin. Failin veya hayatta kalanın sosyal koşullarını, mesleğini, etnik veya cinsiyet kimliğini, inancını, kültürünü cinsel şiddet için bir standartmış gibi **kullanmayın**.

(* Örneğin; inşaat işçisi, şoför gibi mesleklerden olanlar, Suriyeliler, göçmenler, gayri-müslimler, dindar müslümanlar, translar, turistler, kadınlar üzerine oluşturulan örtük veya açık yargı içeren, onları sadece fail ya da sadece mağdur olarak genelleştiren ifadeler.

Bütün hayatta kalanların aynı olduğunu **varsaymayın**.²⁷

Yüksek oranda cinsel şiddete maruz bırakılanların, bu şiddeti kendi varoluşları yüzünden hak ettikleri imasını haber dilinizde üretmeyin.

Dijital ortamda cinsel şiddet, tehdit ve takip içeren suçları sadece "Siber zorbalık" olarak tanımlayarak **önemsizleştirmeyin**.^{24 - 25}

Örneğin "küfürleşme" "internet sapıklığı" gibi ifadelerle olası bir hayati tehlikeyi, cinsel saldırıyı, veya homofobik, transfobik, kadın düşmanı, ırkçı tehditleri görünmez kılmayın.

haber in çerçevesi

yapın

Haberinizin bağlamını, herkesin güvende hissetme ve ihtiyacı olan desteğe ulaşma hakkı olduğu bilinciyle **oluşturun**.

Cinsel şiddete maruz bırakılmış olmanın, hayatta kalanın ömür boyu taşıması gereken bir kimlik olmadığının **bilincinde olun**.

Cinsel şiddetle ilgili röportaj yaparken konunun tecavüz kültürü ve cinsel şiddet bağlamında konuşulmasını sağlayın.

yapmayın

Haber içeriğinde cinsel şiddete maruz bırakılmış kişilerin iyi-kötü, makbul-makbul olmayan (*) namuslu-namussuz oldukları hissini **vermeyin**.

Toplumsal normları referans alarak, hayatta kalanın şiddeti hak ettiği yönündeki mitleri besleyecek ifadelerden **kaçın**.

Cinsel şiddetten hayatta kalan kişileri, "mahvolmuş", "namusunu yitirmiş", "lekelenmiş" oldukları yönünde örtük telkin ve imalarda **bulunmayın**.

Eğer canlı yayında röportaj yapıyorsanız; izleyici yorumu, telefon bağlantısı veya cinsel şiddetle ilgili şüphe belirten görüşler içeren alıntı metinlerle yayına **müdahale etmeyin**.

Bu, cinsel şiddet ile ilgili olan önemli bir konuşmanın başka düzleme taşınmasına neden olabilir.

görsel kullanımı

yapın

Haberi, içeriğe uygun bir şekilde genel bir fotoğraf ile paylaşabilirsiniz.

Örneğin; olay kampüste gerçekleşmişse uzaktan anonim bir kampüs fotoğrafı kullanılabilir.

Hayatta kalanla konuşma imkanınız varsa, onun tercihine uygun bir görsel veya temsili imaj da kullanabilirsiniz.

**HAYIR DEMEK
HAYIR
DEMektir**

Güçlendirici, tarafsız, mücadele mesajı veren veya hayatta kalanın imajını duygusal olarak sömürmeyen görseller kullanabilirsiniz.

yapmayın

İmaj bankasından satın alınmış, "çaresiz kurban" kalıplarını ve yanlış inanışları yeniden üreten temsili görselleri kullanmayın.

(* Örneğin; cinsel şiddete sadece kadınların maruz bırakıldıkları, köşeye sıkıştıkları, çaresiz ve yalnız oldukları, failin değil maruz bırakılanın utandığı gibi yanlış mesajlar veren, failerin görünmediği, mağdurlaştırıcı, gerçekte olanla örtüşmeyen kalıp görseller.

Hayatta kalanı yargılayan veya mağdurlaştırıcı, tetikleyici detay içeren görseller kullanmayın.

Örneğin; alkol veya ilaçla direnci kırılmış birine yapılan saldırı haberinde alkol içen bir kadın görseli veya illüstrasyonu; morarmış, şişmiş beden, silah, bıçak vb. şiddet aletinin olduğu görseller kullanmayın.

görsel kullanımı

yapın

Cinsel şiddetten hayatta kalan kişi, toplumun her kesiminden olabilir. Bu nedenle farklı topluluklardan kişilere ait olabileceğini sezdiren görseller kullanın.

(*) Cinsel istismar üzerine yapılan haberlerde; yine olayın geçtiği mekana referans veren, failin durumu veya koşullarına odaklanan, istismarla mücadeleye yönelik STK ve kurumların ürettiği bilgilendirici sticker ve görseller, polis soruşturmasının yapıldığına, devam ettiğini belirten olay yeri bandı fotoğrafları, çocukların ve yetişkinlerin psikolojisini gözeten, mücadeleyi vurgulayan cümleler içeren tipografik görseller kullanabilirsiniz.

Cinsel istismara karşı koruyucu-önleyici bilgiler içeren haber ve röportajlarda, cinsiyete atfı yapmayan görseller kullanın.

yapmayın

Hayatta kalanın yalnızca bir sınıfa, etnik kimliğe, cinsel yönelime veya cinsiyet kimliğine ait olabileceğini düşündürecek imajlar kullanmaktan kaçının.

(*) Cinsel istismar haberlerinde, temsili veya gerçek; çocuk fotoğrafı kullanmayın.

Blurlanmış veya dramatik efektler kullanılmış çocuk fotoğrafları, temsili çocuk görselleri, çocukların kullanıldığı reklam ve kampanya görselleri, duygusal sömürü içeren metaforik görseller kullanmayın.

Örneğin; kırılmış oyuncak (araba veya bez bebek), çocuk silüetleri, ağlayan-utanan çocuk imajları, kızgın çocuk görseli, dur işareti yapan çocuk görseli, gelinlikli çocuk görseli, kınalı çocuk eli görseli vb.

Görsellerde çocukların kullanımı, rızaya dayalı olamayacağından; çocukların yetişkin dünyasında herhangi bir algıya hizmet etmek üzere kullanılmaları, yani istismar edilmeleri anlamına gelir.

Cinsel istismara karşı koruyucu-önleyici bilgiler içeren haber ve röportajlarda, cinsiyet kodları içeren imajlar kullanmayın.

Dünyanın hiçbir yerinde kız ve oğlan çocukları için farklı koruyucu-önleyici yaklaşım yoktur.

CİNSEL ŞİDDETEN HAYATTA KALANLARLA RÖPORTAJ YAPARKEN FAYDALANILABİLECEK 10 TEMEL ÖNERİ

Röportajlar, hayatta kalanların öykülerini paylaşmaları için çok ihtiyaç duyulan bir alanı temin edebilir. Aşağıda güvenli, sorumlu ve hayatta kalana saygılı bir röportaj yapmak için gerekli 10 temel önerinin listesini bulabilirsiniz.

1

Bağ Kurun: Görüşme öncesinde, cinsel şiddete maruz bırakılmış kişilerin tetiklenme ve geriye dönüş durumları olduğunda neler yapabileceğinize dair destekleyici materyalleri inceleyin ve görüşme süresi boyunca bu kılavuz bilgileri elinizde bulundurun(*). Hayatta kalanların röportaja dair karmaşık tepkileri olabileceğinin farkında olun. Örneğin, görüşme yaparak meseleye dair farkındalığın artmasına katkıda buldukları için mutlu olabilecekleri gibi, konuyla ilgili konuşmanın onlarda tetikleyebileceği anı ve duygularla başetmek durumunda da kalabilirler. Hayatta kalanların bir röportaj esnasında veya röportaj yazılı veya görsel olarak yayımlandıktan sonra nasıl hissedeceklerini önceden tahmin edemeyebileceklerini kabul edin.

“Hayatta kalanların deneyimlerinin yayımlanıp yayımlanmayacağını söyleme hakları vardır. Yanıtlarına odaklanan bir dil kullanılmalı; böylece KENDİ KELİMELERİYLE öykünün onlara ait kısmını anlatma olanakları ve hakları olmalıdır ki, kendi davranışlarını saldırıya maruz bırakılmalarındaki sebepler olarak görmeye ve bunu içselleştirmeye devam etmesinler.”

YWCA Banff Programı ve Hizmetleri'nin femifesto anketine yanıtı

2

Düşünün ve Bunu Yansıtın:

Toplumsal tavırlar ve damgalamalar hayatta kalanların susturulmuş hissetmelerine yol açabilir. Travmatik bir olayı yeniden anlatmanın hiçbir zaman kolay olmadığını ve cinsel şiddetin hayli hassas bir konu olduğunu aklınızda tutun. Röportaj sırasında şefkatli olun; hayatta kalanı onlara karşı işlenen şiddet için utandırmayın ya da suçlamayın. Zor sorular sormadan önce, görüştüğünüz kişiye nasıl bir bilgiye ihtiyaç duyduğunuz üzerine açıkça konuşun. (*) Ona acıdığınızı ifade eden bir yaklaşım sergilemekten kaçınınız.

“Cinsel şiddetten ne anladıklarını aktarmak için en iyi konumda olanlar hayatta kalanların kendileridir. Onları varsayımlar veya basmakalıplar olmadan, açık yürekle dinlemeye ihtiyacımız var.”

Anonim bir femifesto anket katılımcısı

3

Varsayımlarınızı Gözden Geçirin: Bir röportaj öncesinde cinsel şiddet travmasının hayatta kalanlar üzerinde nasıl bir etkisi olabileceğine dair bilgilendirilmiş olmak önemlidir. Peki cinsel şiddetle ilgili ne bildiğinizi nasıl anlarsınız? Görüşmeye yaşadığı travma sonrası şifa bulmaya çalışan bir kişi hakkında olumsuz varsayımlarla (olayı uydurduğu, dikkat çekmek istediği ya da çoktan olayın üstesinden gelmiş olması gerektiği gibi) yaklaşmayın. “Travmadan çıkmak bir süreçtir ve zaman alır.”²⁸ Hafıza kaybı, odaklanma güçlüğü ve panik ataklar travmanın yaygın semptomlarından ve röportaj sırasında ortaya çıkabilir. (*)**Daha detaylı bilgi için bakınız: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı “Cinsel Şiddeti Dile Getirmek Güç Ama Mümkün”.**

4

Hayatta kalanlar birbirinden farklıdır: İnsanların cinsel şiddeti nasıl yaşadıklarını, cinsel şiddetin ardından nasıl şifa buldukları ve cinsel şiddeti nasıl algıladıkları, sınıf, cinsiyet, vatandaşlık statüsü ve toplumsal cinsiyet ifadesi gibi bir yığın toplumsal konum tarafından şekillenmektedir. Röportaj, şiddete verilen tepkinin farklı biçimlerini anlamak için bir fırsattır ve çıkan haber, her bir hayatta kalanın deneyimine saygı duymalıdır (örneğin, her hayatta kalan için polise gitmenin adalete erişmek için bir yol olduğunu varsaymayın).^{29,30} Bir hayatta kalan, röportaj boyunca oldukça mutsuz olabilir veya sakin ya da tepkisiz görünebilir. Bir kişinin maruz bırakıldığı cinsel şiddeti anlatırken nasıl davranması gerektiğine dair doğru ya da yanlış bir yol yoktur.

5

Hayatta Kalanların Sınırlarına Saygı Gösterin: Hayatta kalanların öykülerini nasıl ve ne zaman anlatacaklarını seçme haklarına saygı gösterin. Görüşülen kişiyi baskılamadan yapılacak bir ön görüşmeyle ve kısa bir sohbetle röportaja hazırlayın. Bu, görüşülenin, röportaj sırasında sorulacak sorulara benzer soruları önceden duyması ve kendi sınırlarını belirlemesi için ona bir fırsat sağlar. Eğer imkân olursa, röportaj öncesi ona soruları verin. Eğer hayatta kalan bir sorudan rahatsız olursa, o soruyu yeniden sormayın ya da daha çok bilgi almak için meseleyi irdelemeyin. Bu, teslim tarihleri gibi sebepler dolayısıyla bazen mümkün olmayabilir. Böyle durumlarda, imkânınız olursa, görüşülen size kaçınmak ya da odaklanmamayı istediği konuları ve kişisel ayrıntıları (örneğin LGBTİ kimliğinden bahsetmek uygun mudur? gibi) önceden bildirebilir. Ayrıca cinsel şiddete maruz bırakılmış olmak bir hayatta kalanın tek kimliği değildir; görüşülen kişi röportajla başka bir konu (sahip oldukları bir işletme gibi) üzerinden ilişkilendirirse kendisine cinsel şiddete dair sorular sormayın.

6

Tanımlama: Görüşülene nasıl tanımlanmak istediğini sorun (örneğin, şiddet yaşamış biri, bir hayatta kalan ya da bir mağdur olarak mı? Kendi ismiyle mi ya da takma isimle mi tanıtılmak ister yoksa tamamen anonim kalmak mı?). Bir kişinin cinsel şiddet yaşamış olduğunun toplum içinde bilinir olmasının somut kişisel bedelleri olduğunun ve bazı görüşülenler için anonim kalmanın en güvenlisi olacağını farkında olun.³¹ Yaşadıkları şiddeti tarif etmek için hangi sözcükleri kullanıyor (örneğin, “tecavüz,” “cinsel saldırı”)? Haber kadrosundaki diğer çalışanlarla da kullanılacak dil ve bunu değiştirmemenin neden önemli olduğuna dair iletişimde olun.³²

7

Bilgilendirilmiş Onay: Hayatta kalanın öyküsünün tam olarak nerede, ne zaman ve hangi formatlarda yayımlanacağını farkında olduğundan emin olun. Bu, hangi medya kuruluşlarının öyküyü yayımlama hakkı olduğunu da kapsar. Görüşülene başka kimlerle de görüşüleceğini söyleyin (örneğin, haberde fail de resmedilecek mi?). Bu, onun röportaja katılıp katılmamasıyla ilgili ve katıldığı takdirde ne tür destek sistemlerine ihtiyaç duyabileceğiyle ilgili bilinçli bir şekilde karar alabilmesini sağlayacaktır. Eğer fotoğraf ya da video çekmeyi planlıyorsanız, bunu onunla konuşun ve röportaj öncesi izni alın.³³ Eğer röportajı ileriki bir zamanda görüşülenin kabul ettiğinden başka bir bağlamda kullanmayı planlıyorsanız, ilk olarak izni alın.

8

Format ve Güvenlik: Eğer röportaj sesli ve/veya görüntülü biçimde yayımlanacaksa, görüşülene, tanınmamak için sesinin değiştirilmesini veya yüzünün bulanıklaştırılmasını isteyip istemediğini sorun. Eğer röportaj canlı olarak yayımlanacaksa, rahatsız olduğu durumda röportajda bir süre erteleme yapılmasını tercih edip etmeyeceğini veya bir ara vermeye ihtiyacı olup olmadığını sorun.

9

Röportaj: Röportajın, görüşülenin önceden onay verdiği güvenli bir mekânda yapılmasını planlayın.³⁴ Röportajın aceleyle getirilmeyecek bir hızda yapılması için yeterli zaman olduğundan emin olun. Röportajın en başında görüşülenle birlikte işleyecek sürecin üzerinden geçin. Hayatta kalana destek alabileceği birinin ona eşlik edebilmesi için fırsat tanıyın çünkü bazı hayatta kalanlar öykülerini paylaştıkları zaman bu paylaşım olumsuz anılarını harekete geçebilir ve bir danışmandan veya arkadaştan gelecek bir desteğe ihtiyaç duyabilirler. Röportaj boyunca yüksek ihtimalle stres yaratacak sorular soracaksınız. Bu zor soruların neden sorulması gerektiğini anlatmak için önceden zaman ayırın. Örneğin, şöyle diyebilirsiniz: “Size bu şiddetin hayatınızı nasıl değiştirdiğini soracağım. Bunu yapacağım çünkü insanların cinsel şiddetin bir insanın hayatının her yönünü etkileyebileceğini anlamalarını istiyorum.”

“ Görüşmeye standart, çok özele girmeyen sorulardan oluşan bir liste ile başlamak harika olur. Bu, daha sonrasında vakaya özel uyarlayabileceğiniz başlangıç soruları için de faydalı olur. ”

femifesto'nun "Cinsel Şiddetin Haberleştirilmesi Üzerine Kanada Gazetecileri Anketi" Katılımcısı

Bir Röportajda Hayatta Kalanlara Sorulacak Örnek Sorular Nelerdir?

- 1- Sizce insanların neyi bilmesi önemlidir?
- 2- Bu yaşadıklarınız sizi nasıl etkiledi?
- 3- Şifa bulmanızda hangi hizmetler/kaynaklar/ insanlar size yardım etti?
- 4- Hayatta kalanların, yaşadıklarını anlatmak için ortaya çıkmalarını daha güvenli hale getirmek için ne gibi önerileriniz var?

10

Röportaj Sonrası İzleme:

Röportajın sonunda hayatta kalanla görüşmenin devamı niteliğinde röportajın nasıl gittiğine dair bir konuşma yapın.^{35,36} Bir editöre öyküyü göndermeden veya röportajı başka biriyle paylaşmadan, yorumlarının üzerinden geçmesi için görüştüğünüz kişiye zaman tanıyın. Rahatsız olduğu ve düzeltmek veya çıkarmak istediği bir şey olabilir. Röportaj sonrası desteği olarak, kendisine erişebileceği kaynakları (kriz hatları, cinsel şiddet danışma merkezleri, travma çalışan danışmanların numaraları gibi) kibarca hatırlatın.

(*Bu devam eden bir çalışma. Görüşme yapılırken hayatta kalanların nasıl desteklenebileceklerine dair diğer yollar hakkında fikir alışverişi için lütfen e-posta gönderin. (bilgi.csmd@gmail.com)

Hakkında haber yapacak bir hayatta kalan bulamıyor musunuz ?

İlişkiler inşa etmek ve
medya okur-yazarlığını geliştirmek

(*) Kadınlara ve LGBTI+lere yönelik şiddete ve ayrımcılığa karşı çalışan kuruluşların birçoğu, gazeteciler tarafından hemen o gün, hatta birkaç saat içerisinde bir hayatta kalan ile görüşme talebiyle aranabiliyorlar. Bu talepler, o kadar kısa zaman içinde medyayla konuşmak konusunda hazır ve kendini güvende hisseden bir hayatta kalan bulunamayacağı için genellikle geri çevriliyor. Bu durumla ilgili şunlar yapılabilir:

1• Sağlam İlişkiler İnşa Etmek: Bir görüşülene ihtiyaç duymadan önce bulunduğunuz yerdeki cinsel şiddetle mücadele eden kurumlar ve şiddete karşı çalışan kuruluşlarla bağlantıya geçin. Bu, sizin kuruluşla güven ilişkisi kurmanıza ve ileriki bir zamanda, bir hayatta kalan ile görüşme yapma ihtimalini konuşmanıza imkân tanıyacaktır.

2• Eğitimler vermek: Medya kuruluşunuz, hem hayatta kalanları hem de saha çalışanlarını içeren cinsel şiddetle mücadele eden kurumlara medya eğitimi vermeyi isteyebilir. Bu, medyada konuşmanın üzerindeki gizemi kaldırmaya, medya okur-yazarlığını artırmaya ve çokça ihtiyaç duyulan bir konu olan medya kaynaklarına ulaşmaya yardımcı olacaktır. Aynı zamanda, medya kuruluşunuzun cinsel şiddete medyada yer verirken daha iyi yöntemler kullanmak için çaba sarfettiğini de gösterir.

3• Bir Liste Oluşturmak: Elinizde cinsel şiddet alanında destekleyici çalışmalar yapan saha çalışanlarından, araştırmacılarından ve danışmanlardan oluşan bir liste olsun ki, gerektiği durumlarda size konuyla ilgili bilgi verebilsinler. Lütfen bu uzmanlarla onların kişisel cinsel şiddet anlatıları için değil, konuyla ilgili bilgileri ve uzmanlıkları için görüştüğünüzün farkında olun. Eğer size kişisel bir cinsel şiddet olayıyla ilgili konuşmak istediklerini açıkça söylemezlerse, lütfen onlara bu konuda bir şey sormayın. Hatta bir uzman, farklı bir medya görüşmesinde kendisinin de bir hayatta kalan olduğunu ifade etmiş bile olsa kendisi tekrar size önermediği takdirde bu konuda konuşmak zorunda değildir.

MEDYADA KONUŞAN HAYATTA KALANLAR İÇİN ÖZ-YARDIM ÖNERİLERİ

Medyada sesinizin duyulması çok güçlendirici olabilir ancak bir o kadar da zorlayıcı gelebilir. Bu süreçte sınırlarınıza saygı gösterilmesi ve kendinize iyi bakabilmeniz hakkında birkaç önerimiz var:

1-Kendini tanıma & güvenlik: Eğer gerçekleşen bir sohbetin kayıtlara geçmesini istemiyorsanız, bunu en başta söyleyin–daha sonra geriye dönük olarak bunu talep edemeyebilirsiniz. İlk önce kimliğinizi açık etmek isteyip istemediğinizi (ve bunu seçmenin/seçmemenin artılarını/eksilerini) kafanızda belirleyin. Ayrıca nasıl tanımlanmak (bir hayatta kalan, mağdur veya şiddete uğramış bir kişi, vb.) istediğiniz üzerine düşünün. Bu, sizin tercihiniz. Kayıt altına alınacak bir görüşme öncesinde nasıl tanımlanmak istediğinizi yazılı olarak, bir veya iki kez, muhabirle teyit edin. Eğer yasal süreç devam ediyorsa, sosyal medyada bir paylaşım yapmadan ve medyada yer alacak görüşmeler yapmadan önce avukatınıza danışmak isteyebilirsiniz.

2-Medyaya eğitimi talep edin: Medya kuruluşları, zaman zaman dernekler ve topluluklar için ücretsiz medya eğitimleri verirler. Nasıl bir eğitim veya ne tür kaynaklar sunduklarını öğrenmek için yereldeki kadına karşı şiddet ile ilgili çalışan kuruluşlar ve örgütlerle de görüşebilirsiniz.

3-Lojistik: Görüşmenin canlı mı olacağını yoksa daha önceden mi kaydedileceğini sorun (bu, zor soruları yanıtlamak konusunda da size yardım edebilir). Haberin nerede, ne zaman ve hangi formatlarda yayımlanacağını sorun. Başka biriyle de görüşme yapıp yapılmayacağını öğrenin (örneğin, haberde fail de temsil edilecek mi?). Son olarak, eğer görüşme sizin en başta kabul ettiğiniz bağlamdan başka bir bağlamda kullanılacak olursa bunun için önce sizin izninizin alınmasını talep edin.

4-Format: Eğer görüşme sesli ve/veya görüntülü biçimde yayımlanacaksa, tanınmamak için yayın esnasında sesinizin değiştirilmesini veya yüzünüzün bulanıklaştırılmasını talep edebileceğinizi unutmayın. Eğer görüşme canlı olarak yayımlanacaksa, ara vermeye ihtiyaç duyduğunuz durumda bir erteleme talep edebilirsiniz.

5-Notlar alın: Radyo ve televizyon görüşmeleri için, yapımcılar sizinle görüşme sırasında sorulacak soruların temasını içeren bir ön görüşme yapacaklar. Daha sonra üzerine düşünme şansınız olması için bu ön görüşme boyunca görüşme esnasında üzerinde duracağınız noktalar hakkında notlar alın.

görüşme öncesi

6-Sınırlarınızı belirtin: Her zaman mümkün olmayacak bile olsa, soruları önceden görmeyenizin mümkün olup olmadığını sorun. Hangi konularla ilgili konuşmak istemediğiniz hakkında net olun ve bunu yapımcıyla paylaşın. Sizi bir konuyla ilgili konuşmak konusunda zorlasalar dahi kendinize istemediğiniz hiçbir soruya yanıt vermek zorunda olmadığınızı hatırlatın.

7-Alıştırma: Güvendiğiniz biriyle veya ayna karşısında üzerinde durmak istediğiniz noktaları konuşun. Eğer söylediklerinizin kulağa nasıl geldiğini duymak istiyorsanız kendi sesinizi kaydedebilirsiniz. Yanıtlamak konusunda rahat olmayacağınız sorular sorulduğu takdirde nasıl cevap vereceğinizle ilgili olarak düşünün (“ben ...’in yerine şu meselelere odaklanmayı tercih ediyorum” gibi). Olumsuz duygularınızın harekete geçmesi veya kendinizi güvende hissetmemeniz durumunda gazeteciye sınırlarınızı belirtmenin de alıştırmasını yapabilirsiniz.

8-Taciz: Öykünüz medyada yer aldıktan sonra sosyal medya da dahil olacak biçimde ortaya çıkabilecek her türlü taciz olayını nasıl ele alacağınız konusunda önceden hazırlanmak için güvendiğiniz bir arkadaşınızla, bir danışman veya avukatla çalışın.

9-Kendiniz için bir öz-yardım planı yapın: Görüşmeler korkutucu ve yıpratıcı olabilir, ancak görüşme sonrasına yoğunlaşmaya ve o zaman için enerji depolamaya dair bir planınızın olması bu zor kısmı aşmanıza yardım edebilir. Maruz bırakıldığınız şiddetle ilgili açık açık konuşmak güç olabilir. Ne gibi öz-yardım pratikleri kullanabileceğiniz üzerine düşünün. Görüşmeden önce kendinize yoğunlaşmak için bu pratikleri görüşmeye hazırlık esnasında kullanın.

1-Mola verin: Görüşmeyi yavaşlatmak için bir nefes alın ve soruları nasıl yanıtlayacağınızla ilgili düşünmek için kendinize mola verecek bir süre tanıyın. Görüşme yapan kişiye bir soruyla ilgili ne kastettiğini sormak da gayet uygundur.

2-Soruyu tekrar edin: Habercinin sorusunu yanıtlarken düşünme sürenizi artırmak için soruyu tekrar edin. Size ne sorulduğu konusunda net olduğunuzdan emin olun.

3-Nefes alın: Kendinize acele edilecek bir durum olmadığını, sözcüklerinizin önemli olduğunu ve konuşmada sizin sesinize ihtiyaç olduğunu hatırlatın. Eğer görüşme kayda alınıyorsa ve bir soruya verdiğiniz yanıtı beğenmezseniz, yeniden yanıt verip veremeyeceğinizi sorun.

4-Yanınızda desteğiniz olsun: Eğer sizin için faydalı olacaksa güvendiğiniz bir arkadaşınızın veya savunucunun sizinle gelmesini talep edebilirsiniz. Siz görüşmedeyken o da sizinle aynı mekânda bulunabilir.

5-Yeni bir çerçeveye oturtmak: Eğer bir görüşmeci size sizin anlatmak istediğiniz öyküyle ilişkili olmadığını düşündüğünüz bir soru sorarsa sorulan soruyu her zaman yeni bir çerçeveye oturtabilirsiniz ("bunun önemli olduğunu düşünmekle birlikte x meselesini tartışmakla daha çok ilgileniyorum" gibi).

6-Kendinize ve ana odaklanın: Görüşme sırasında size kendinizi anda hissettirecek bir ritüel uygulayın: konuşmadan önce yemek yemek, kendinizi güvende hissetmenizi sağlayan bir nesneyi (bir taş, bir mücevher) tutmak, su içmek, dua etmek, meditasyon yapmak veya sessiz bir yerde oturmak gibi.

1-Kendinizi kutlayın: Öykünüze sahip çıkmak ve onu paylaşmak için attığınız büyük adım için kendinizi tebrik edin. Görüşme nasıl geçmiş olursa olsun, kendinizi kutlayın.

2-Öz-yardım uygulayın: Sağaltma sürecinin neresinde olursak olalım, travmatik olan öyküleri paylaşmanın bir etkisi vardır. Birkaç gün boyunca sosyal medyadan uzakta kalmayı veya güvendiğiniz birinden sosyal medyada hakkınızda konuşulanları takip etmesini isteyebilirsiniz. Ortaya çıkabilecek her türlü duyguyla baş etmek için kendinize karşı sevgi dolu ve nazik olduğunuzdan emin olun.

3-Talep edin: Eğer öyküde bir yanlışlık varsa düzeltilmesini isteyin.³⁷ Eğer bunun takibi yapılmazsa editörler veya avukatlar aracılığıyla medya kuruluşu hakkında şikâyette bulunabilirsiniz. Eğer takibin işleyişiyle ilgili memnuniyetsiz kalırsanız, şikâyette bulunmak için yerel basın konseyiyle iletişime geçebilirsiniz.

4-Bilgilendirin: Size destek olan yakın çevrenize medyada yer alacağını haber verin. Takip eden birkaç gün boyunca ihtiyaç duyacağınız destekle ilgili onları bilgilendirin.

5-Sizi destekleyenlerle bağlantıya geçin: Görüşme sonrasında ve öykü kamusal alana çıktıktan sonra konuşmak için biriyle bağlantıya geçin.

6-Geri bildirim verin: Deneyiminizle ilgili olarak yapımcıyla, yazarla veya gazeteciyle görüşün. İleriki zamanlarda hayatta kalanlar için daha güvenli mekanlar yaratmaları için onlara önerilerde bulunabilirsiniz.

Farrah Khan tarafından Kew Today ve Sarah MacLean ile birlikte yazılmıştır.

İŞ HAYATINDA CİNSEL ŞİDDETLE KARŞILAŞAN GAZETECİLER

Gazetecilerin karşılaştıkları birçok risk arasında sık sık taciz ve saldırı hedefi olmaları da bulunmaktadır. Taciz tüm gazetecileri ilgilendiren bir konu olsa da, özellikle kadın gazetecilerin tacize hedef olmaları daha muhtemeldir.³⁸

YWCA Banff Programı ve Hizmetleri'nin femifesto anketine yanıtı

(*) Her ne kadar bu kılavuz, cinsel şiddet üzerine haber oluşturmak hakkında gazetecilere çeşitli yöntemler sunmaya odaklansa da, gazetecilerin kendilerinin de çalışma hayatında cinsel şiddetin ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin çeşitli biçimlerine maruz bırakıldıklarının farkında olmaları bir o kadar önemlidir.

Geçtiğimiz senelerde alanda çalışan gazetecilerin şiddete maruz bırakıldıklarına dair haberlerde artış var.

Örneğin, Kanada'da yayın esnasında "becer onu" diye bağırarak erkeklerle karşı karşıya kalan kadın gazeteciler ile ilgili pek çok haber yapıldı. Bu haberler, Kanada'nın çeşitli yerlerinden birçok başka kadın gazetecinin de kendi karşılaştığı cinsel taciz hikayelerini dile getirerek ortaya çıkmalarına ön ayak oldu.

(*) Türkiye'de ise, Melike Karakartal'ın Nisan 2017'de yayınladığı köşe yazısında belirttiği gibi medyada çalışan kadınlara yönelik sistematik bir taciz ve şiddet döngüsü var.

(*) Avrupa Konseyi'nin 2017'de yayınladığı, gazetecilerin maruz kaldığı baskı ve şiddeti inceleyen "Gazeteciler Baskı Altında" başlıklı raporunda Batı Avrupa, Doğu Avrupa, Güney Kafkaslar, Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'den veriler incelendi. Raporun verilerine göre gazetecilere yönelik en fazla cinsel taciz %18.3 ile Türkiye'de gerçekleşti.*

*<http://www.coe.int/en/web/human-rights-channel/world-press-freedom-day-2017>

*Medyada Çalışan Kadınlara Yönelik Taciz ve Saldırı"
<http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/melike-karakartal/medyada-calisan-kadinlara-yonelik-taciz-ve-saldiri-40424234>

Gazeteciler arasında cinsel tacizin yaygınlığı ne kadardır?

Kadın gazetecilerin %62'si sözlü cinsel taciz yaşadığını söylemektedir.

Kadın gazetecilerin %30'u sözlü olmayan cinsel taciz yaşadığını söylemektedir.

Kadın gazetecilerin %22'si temas içeren cinsel taciz yaşadığını söylemektedir.

Kadın gazetecilerin %20'si çevresel cinsel taciz yaşadığını söylemektedir.³⁹

Gazetecilerin iş yerinde yaşadıkları cinsel şiddete yönelik medya ilgisi son zamanlarda artmış olsa da, bu şiddet türü nadir yaşanan bir şiddet türü değildir.

Çatışma bölgelerindeki gazeteciler için pek çok kaynak bulunur ancak, cinsel şiddetle karşılaşan gazeteciler meselesi çok daha az ele alınmaktadır. Gazetecilere ve medya kuruluşlarına iş yerinde yaşanan cinsel şiddet üzerine kaynak sağlama amacıyla bir öneri listesi oluşturduk. Bu liste yasal haklar ve iş yerinde yaşanan cinsel şiddet politikalarına dair bilgi veriyor ancak belirtmek isteriz ki, cinsel şiddeti bildirmenin veya duyurmanın önünde birbirleriyle kesişen birçok engel var.

Uyarı: Bu kılavuzdaki bilgiler yalnızca bilgi vermek amaçlıdır ve hukuki tavsiye yerine geçmez. Ortaya çıkabilecek yasal meseleler için bir avukata danışmalısınız.

İŞ YERİNDE CİNSEL ŞİDDETLE KARŞILAŞANLAR İÇİN ÖNERİLER

1-Cinsel şiddet sizin suçunuz değildir: Gazeteciler de iş yerinde cinsel şiddete maruz bırakılabilirler. Tüm cinsel şiddet ve taciz biçimleri, hayatta kalanın davranışından veya görüntüsünden kaynaklanan birbirinden ayrı, tekil olaylar değil; sistemli, toplumsal cinsiyet temelli ve iyi-tescillenmiş evrensel bir yayılmanın parçası olarak anlaşılmalıdır. Cinsel şiddet hiçbir zaman kabul edilemez ve hayatta kalanın hatası değildir. Asla görünümünüzle, nerede olduğunuzla veya neyin haberini yaptığınızla ilgili değildir.

2-Öz-yardım uygulayın: Gazetecilik alanında çalışan insanlar tecavüz kültüründen muaf değildirler. Bazı gazeteciler aynı zamanda cinsel şiddetten hayatta kalanlardır. Cinsel şiddet vakaları ile ilgili haberler yapmak ve hayatta kalanlarla görüşmek olumsuz duyguları tetikleyebilir ve travmayı yineleyebilir. Kendinizi güçlendirmek ve beslemek için hali hazırda öz-yardım yöntemlerinizi geliştirebilirsiniz. (*) Öz-yardım uygulamak üzerine daha çok bilgi edinmek için Ali Arıkan tarafından yazılmış ve derlenmiş, ücretsiz ve de online bir kaynak olan "Hayattayım!" blog'undaki "kendine yardım" bölümünden yazıları okuyabilirsiniz.

3-Şiddete verilen tepkinin tek bir doğru yolu yoktur: Her hayatta kalan birbirinden farklı olduğu gibi, herkes şiddeti farklı şekilde ele alır, desteğe farklı şekilde ulaşır ve farklı yollarla travma sonrası şifa bulma sürecine geçer. Destek istemek, yaşadıklarınızın adını koymak ve şikayette bulunmak için aşağıdaki seçeneklerin herhangi bir kombinasyonunu veya bu listede yer almayan başka yolları seçebilirsiniz. Hayatta kalmak ve kendinizi güvende hissetmek için seçeceğiniz her yol geçerli ve meşrudur.

• **Kendinize anlatın.** Bazen hayatta kalanların açılmaya ihtiyaç duydukları ilk kişi kendileridir. Çok zaman yaşadığımız şeyin "o kadar da kötü" olmadığına veya bir biçimde bizim hatamız olduğuna dair mesajları içselleştiririz. Yaşadığımız deneyime isim vermek önemlidir: *bu da cinsel şiddetin bir türü.*

• **Destek için arkadaşlarınıza veya ailenize dönün.** Hazır olduğunuzda güvendiğiniz insanlara açılın. Bu, anlamlı bir destek sistemi sağlayabilir. Neye ihtiyacınız olduğu konusunda onları bilgilendirin.

• **Bir danışmanla görüşün veya bir destek grubuna katılın. (*)**

Danışmanlık alabileceğiniz yerleri öğrenmek ve katılabileceğiniz bir destek grubu olup olmadığını sormak için cinsel şiddetle mücadele alanında çalışan yerel kurumlarla görüşün. Daha fazla bilgi edinmek için Ali Arıkan tarafından yazılmış ve derlenmiş, ücretsiz ve de online bir kaynak olan "Hayattayım!" blog'undaki "iyi bir terapist nasıl bulunur" bölümünü okuyabilirsiniz.

• **Haklarınızı öğrenin. (*)** Türkiye Cumhuriyeti İş Kanunu'nun 24. maddesi iş yerinde cinsel tacize karşı işçileri korur ve de iş yerinde taciz ile ilgili açacağınız davalarda Borçlar Kanunu'nun 417. maddesi gereği maddi ve manevi tazminat talep edebilirsiniz. Aynı zamanda, Türk Ceza Kanunu da fiziksel ve cinsel saldırı için yaptırım ve cezalar öngörmektedir (cinsel taciz gibi bazı cinsel şiddet biçimleri suç teşkil etmektedir).

• **Bir sendikaya bağlı değilseniz bile, işverenimize bildirin. (*)** Her işyerinin cinsel saldırı ve cinsel taciz hakkında bir politikası olmayabilir ancak iş yerinde cinsel şiddetle ilgili yasalar her iş yerini kapsar.

• **Eğer bir sendikaya bağlıysanız, sendikanızla görüşün.** Eğer bir sendikaya bağlıysanız, sizden şikayetinizi ilk olarak oraya yapmanız beklenecektir. Tüm toplu anlaşmalar (sendika kontratları) bir şikâyet süreci sağlar. Bu, çalışma ve insan haklarının sağlanmasını da içeren şikâyetler için yasal olarak korunan bir süreçtir. Birçok toplu anlaşma, ayrımcılık ve taciz karşıtı belirli ekstra korumalar da içerir. Eğer bir sendika üyesiyseniz, hemen sendikanızla bağlantıya geçin. Şikâyette bulunup bulunmayacağınız sizin vereceğiniz bir karardır ancak onlar size fikir verebilirler ve size haklarınızı ve seçeneklerinizi anlatabilirler. Eğer yerel sendika temsilcinizle rahat değilseniz, merkez ofisi veya daha yüksek mevkiden bir temsilciyi arayabilirsiniz.

• **Bir avukata danışın.** Eğer bir sendikaya bağlı değilseniz ya da sendikanız size yardım edemeyeceğini söylediye, karşılaştığınız şiddete dair neler yapılabileceği konusunda bir avukat, size belirli tavsiyelerde bulunabilir ve size önünüzdeki yasal imkanları anlatabilir. (*) Nerede yaşadığınıza bağlı olarak bir kadın/LGBTİ+ hakları kuruluşu veya bulunduğunuz ilin barosuna bağlı kadın hakları komisyonları aracılığıyla ücretsiz olarak ya da indirim olarak bir avukatla görüşme imkânınız olabilir.

• **Polise Başvurun.** Cinsel şiddeti ihbar edip etmemek kişisel bir tercihtir. (*) Siz failin suçlu olduğunu bilerseniz dahi, failin ceza alması ya da suçlu bulunması garanti değildir. Ancak cinsel şiddeti ihbar etmek ve adil bir süreç işletilmesini talep etmek her koşulda hakkınızdır. Göz önünde bulundurulması gereken birçok faktör olacaktır ve danışmanınız veya destek aldığınız kurum ve kişiler konuyla ilgili öngöründe bulunabilirler. Nihayetinde, ihbarda bulunup bulunmamak sizin tercihinizdir.

• **Savcılığa başvurun. (*)** “İşyerinde cinsel tacizde bulunan kişi, işveren, amir, iş arkadaşı veya bir çalışan olabilir. Bu kişi işyerindeki ast-üst ilişkisinden ve her gün aynı iş ortamında olmanın getirdiği kolaylıktan yararlanmaktadır. Ayrıca işini kaybetme korkusu tacize uğrayan kişinin tacizi şikâyet etmesini zorlaştırabilir. Türk Ceza Kanunu, cinsel tacizin işyerinde yapılması durumunda cezayı yarı oranında artırır (madde 105). Cinsel tacize uğrayan kişi, taciz yüzünden işinden ayrılmak zorunda kalırsa, tacizciye verilen hapis cezası bir yıldan az olamaz”.⁴⁰

4-Belgeleyin: Hiçbir zaman açığa çıkarmayacak veya hemen ihbar etmeyecek dahi olsanız, ileride fikrinizin değişebileceğini düşünerek olay(lar)ın kağıt üzerinde izini sürün. İsimleri, tarihleri, zamanları, tanıkları ve diğer ayrıntıları içerecek şekilde yaşamış olduğunuz cinsel şiddetin mümkün oldukça detaylı ve hatasız bir kaydını oluşturun.⁴¹ İşvereninizle yapacağınız herhangi bir konuşma ve onların tepkisi de dahil olacak şekilde olay sonrasında meydana gelen her türlü gelişmeyi not edin.

5-Konuşma sırasında sesinizin duyulmasını sağlayın: Cinsel şiddetle ve tecavüz kültürüyle ilgili konuşmak bazı hayatta kalanlar için güçlendirici olabilir. Gazeteye bir yazı yazmayı, medyayla görüşmeyi veya konu ile ilgili olarak sosyal medyada ya da bir blogda paylaşım yapmayı seçebilirsiniz. Tercihen, kimseye anlatmamayı, yalnızca kendinizin bilmesini ya da öykünüzü kendi destek grubunuzla paylaşmayı veya içinizi güvendiğiniz arkadaşlarınıza veya ailenize açmayı seçebilirsiniz. Hayatta kalmak için neyi seçerseniz seçin, bu güçlü bir karardır ve sizin seçiminizdir.

6-Toplumsal dönüşüm için adaleti harekete geçirin: Toplumsal güç mekanizmalarından beslenen baskıların tecavüz kültürünü oluşturduğunu akıld tutarsak, bu baskılara değinmek ve bunlarla mücadele etmek, hesap verebilirliğin ve sağaltımın birer parçası olabilir. Siz kendi cinsel şiddet deneyimlerinizi açığa vurmaya tercih edin ya da etmeyin, güvenliği artırmak, şiddeti sürdüren toplumsal koşulları dönüştürmek ve hayatta kalanların eylemliliği için alan yaratmak amacıyla kişiler arası, topluluk veya daha resmi seviyelerde çalışan inisiyatiflerde yer alabilirsiniz.

7-Bir destek ağı kurun: Serbest çalışan habercilerin, belirli politikalara, sağlık sigortasına veya iş yerlerinde hali hazırda bulunan kaynaklara erişimleri olmayan bağımsız çalışanlar olarak, sahada çalışırken cinsel şiddetle karşılaşma ihtimalleri daha fazladır. Serbest çalışan haberciler, meslektaşlarıyla bağlantıya geçmek, topluluk içi bağlantılar kurmak, polisle bağlantıya geçmek ve/veya toplumsal cinsiyet temelli şiddeti sonlandırmak, kaynakları paylaşmak ve desteğe ulaşmak için çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla iletişime geçmek isteyebilirler.

Medya Kuruluşları İçin İş yerinde Cinsel Şiddeti Engellemeye ve Tepki Vermeye Dair Öneriler

Çalışanların güvenliğini sağlama ve iş yerinde onay kültürünü teşvik etme konusundaki sorumluluk hayatta kalanlar üzerinde değil, iş yerlerinin kendisinde olmalıdır. Aşağıda iş yerinde cinsel şiddeti engellemek ve bu şiddete tepki vermek için neler yapılabileceğine dair medya kuruluşları için öneriler bulacaksınız.

1-Yasayı bilin ve ona bağlı kalın

(*) İş yerinde cinsel şiddet ile ilgili yasaları inceleyin ve bu yasalara uyulmasını teşvik edecek yönergeler sunun. İş Kanunu, Borçlar Kanunu ve Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerini okuyun ve cinsel şiddet ile ilgili cezai yaptırımları öğrenerek bu bilgiyi yaygınlaştırın.

2-Kapsamlı bir politika edinin

(*) İş yerinizde çalışan herkes için geçerli olmak üzere, cinsel şiddete karşı bir politika metni oluşturabilirsiniz. Bu konuda yerel sivil toplum örgütlerinden ve bu alanda çalışan uzmanlardan fikir alabilirsiniz. Birçok iş yeri bunu henüz yapmamış olsa da yerleşmiş politika ve programlara sahip olmak, hem cinsel saldırıyı ve cinsel tacizi engellemek, hem de gerçekleştirmesi durumunda uygun tepkiyi vermek için uzak ara en iyi yoldur.

3-Devamlılığı olan eğitimler verin

Cinsel şiddet üzerine tekrar eden eğitimler verin. Bu eğitimler, iş yerinde cinsel şiddetin ve cinsel tacizin tanımlarını içermeli, konuyla ilgili örnekler sunmalı ve iş yerinin cinsel şiddet üzerine politikasını anlatmalıdır. Kaynaklar için hak temelli kurumlara ve sivil toplum kuruluşlarına danışın.

İş yerinde gerçekleşebilecek cinsel şiddet için işverenler yasal olarak sorumlu tutulabilirler. İşverenlerin çalışanlarına güvenli ve tacizden muaf bir ortam sağlamak gibi bir yasal sorumlulukları vardır. Aynı zamanda, gerçekleştiği takdirde cinsel şiddet ve buna bağlı olarak herhangi bir tacizi durdurma sorumlulukları vardır. Bir şikayetle ilgili olarak zamanında harekete geçmemek veya gerçekleştiği durumda cinsel şiddet yok saymak, işverenleri çok yüksek miktarda maddi bedel ve ceza anlamına gelebilecek bir yasal sorumlulukla karşı karşıya bırakır.⁴²

4-Tüm çalışanlara bir güvenlik planı belgesi sağlayın

Kadınlara ve LGBTI+'lere yönelik şiddete karşı çalışan kuruluşların rehberliğinde güvenlik planı hazırlayınız. Güvenlik planları toplumsal cinsiyetine bağlı olmaksızın alanda ve online olarak çalışan tüm gazetecilere uygulanmalıdır.

Gazetecilerin profesyonel ve bazen de kişisel bilgileri, iş sorumluluklarının bir parçası olarak sık sık online olarak erişilebilir haldedir. Güvenlik planları bunu da ele alacak şekilde aşağıdaki adımları içermelidir:

- sosyal medyaya uygunsuz/cinsel olarak şiddet barındıran bir içerik postalandığında hangi prosedürlerin uygulamaya konulacağını belirten online bir ilke metni;
- online olarak cinsel şiddete maruz bırakılan gazetecilerin nasıl destekleneceklerini ayrıntılandıran ilke ve prosedürleri (sosyal medya üzerinden taciz durumu gibi). Adımlar, çalışanın maruz kaldığı şiddeti polise ihbar etmeye veya işverenine açılmaya karar vermesi halinde mesajları silmeden veya hesabı bloklamadan önce ekran görüntüsü almasını içerebilir;
- gazeteciler için esas hatlarından ayrı ek bir telefon numarası edinmek, gazetecilere gönderilmesi gereken belgeler için ayrı bir posta adresi kullanmak veya gelen e-postaları esas hesaba iletecek ikinci bir e-posta adresi oluşturmak gibi zarar azaltma seçenekleri;⁴⁵
- gazetecilere başkalarıyla onların iletişim bilgilerini paylaşma konusunda sınırlarını sorma zorunluluğu.⁴⁶

Eğer bir cinsel şiddet türü iş yerinde gerçekleşirse, olayın özelliklerine bağlı olarak, işveren dolaylı olarak sorumlu olabilir. İşverenin dolaylı olarak sorumlu sayılıp sayılmayacağı ise aşağıda adı geçen (ama bunlarla sınırlı olmayan) faktörlere bağlıdır:

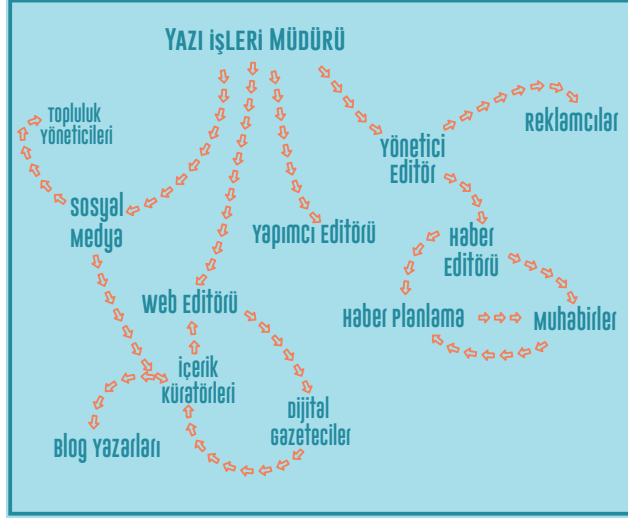
- 1-İşverenin güvenliği teşvik etme ve cinsel saldırıyı önlemeye dair ilkeleri;
- 2-İşverenin cinsel şiddete dair herhangi bir farkındalığı veya isteyerek görmezden gelmişliği;
- 3-cinsel şiddete maruz bırakılanın faille iletişime girme biçimi;
- 4-cinsel şiddetin meydana geldiği yer (ofis gibi).⁴³

ANA AKIM MEDYA EKOSİSTEMİ

Öz-yardım önerisi

Size güç veren bir şeye dokunmak. (Bir kristal, taş ya da bir nesne vb.)

(*)Ekosistem: " Belirli bir kısımda bulunan canlılar ile bunları saran cansız çevrelerinin karşılıklı ilişkileri ile meydana gelen ve süreklilik arz eden ekolojik sistemlere ekosistem denir. Ekosistem, küresel ölçekte bir düzeni ifade etmekle beraber yerel ve korunaklı bir sistemin varlığına da atıfta bulunabilir."⁴⁴

Medya haberciliğinde (yazılı, radyo, görsel veya online) bir haberin meydana getirilmesinde payı olan birçok özne var. Bir gazeteci hayatta kalanları destekleyen uygun dili ve çerçeveyi kullanarak bir makale yazsa bile ortaya çıkacak son ürüne dair son söz onun olmayabilir. Editörler başlığı değiştirme kararı verebilirler. Sosyal medya hesap yöneticileri makaleyi paylaşırken hangi alt yazının postalanacağına dair karar verebilirler. Fotoğrafçılar bir öyküye eşlik edecek fotoğrafları çekerler. Online içerik tasarımcıları online bir paylaşım görseli olarak hazır bir görseli kullanabilirler.

Gazeteciliğin karmaşık ekosistemini göz önünde bulundurduğumuzda bir medya kuruluşunun tüm

kilit kişilerinin hayatta kalanları utandırmayan veya suçlamayan haber yapma pratikleri konusunda tecrübeli olmaları önemlidir. Bu kılavuzu iş arkadaşlarınızla paylaşmayı isteyebilir veya yönetimin konuyla ilgili bir personel eğitimi vermesini talep edebilirsiniz. Özellikle içeriğin güvenlik incelemesinden sorumlu olan personelin - en sonda onay verip son sözü söyleyenlerin - bu tür bir eğitim alma konusunda öncelikleri olabilir.

TECAVÜZ KÜLTÜRÜ NEDİR?

Tecavüz Kültürü "cinsel saldırı, tecavüz ve genel şiddetin yok sayıldığı, sıradanlaştırıldığı, normalleştirildiği ve şaka malzemesi yapıldığı tüm durumlardır."⁴⁸

Bu rehber, toplum içindeki yaygın tecavüz kültürü bağlamında cinsel saldırı ile ilgili haber yapmak için stratejiler sunmaktadır.

(*Tecavüz ve cinsel şiddet biçimlerinin çok yüksek oranda görüldüğü kültürlerde tecavüzün ataerkil normlar ve yanlış inanışlar yoluyla normalleştirilmesi ya da doğallaştırılması.

Tecavüz kültürü İngilizce'de 'Rape Culture' olarak aktif kullanılan çeviri bir kavram. Ancak Türkçe'de yerleştiği söylenemez. Kökeni "üretmek, yetiştirmek" anlamına gelen 'Kültür' kavramına İngilizce'de daha tarafsız, Türkçe'de ise daha çok olumlu ve aidiyete yönelik anlamlar yüklediğinden, tecavüz kelimesiyle birlikte kullanılması farklı noktalardan ve farklı gerekçelerle sorunsallaştırılıyor. Kavramın tecavüzü meşru kıldığı, normalleştirdiği gerekçesi bunlardan biri, anlam olarak kültür olmadığını söylenmesi de bir başka gerekçe diyebiliriz.

Tecavüz kültürü ifadesi; tecavüz bir kültür olmasa da, yüzyıllar boyunca toplumun derinine işleyip kemikleşen ve erkeğin tecavüzünü normalleştiren ataerkil algıyı örgütleyip beslemesi açısından eleştirel bir yerden kullanılıyor. Bireysel sahiplenmeyi değil, toplumdaki o genel kabul ve yadırgamama üzerinden kodlanıyor. Tecavüzün normal olduğu yaklaşımının (erkektir yapar, kadın kuyruk sallamıştır vb.) kadının güvenilmez olduğu algısının (kadının sözüne güvenilmez, kadın aldatır, şeytandır vb.) erkeğin doğal suçsuzluğuna olan inancın (erkeklerin hormonlarının, beyinlerinin, cinsel dürtülerinin kontrol edilemez olduğu iddiası) hayatın her alanında sosyal olarak inşa edilerek aktarılmasına tecavüz kültürü deniliyor.*

Kaynak: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği [12.02.2017] Kavram Tartışmaları 6 - Tecavüz Kültürü <https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/kavramlar>

"Cinsel şiddetle ilgili olarak ne haber niteliği taşır? Şöyle bir deyiş vardır: 'Bir köpek bir insanı ısırduğunda bu bir haber niteliği taşımaz. Ama ne zaman ki, bir insan bir köpeği ısırır, işte bu bir haberdir.' Doğası gereği, haberler alışılmadık ve olağan dışı olanı vurgular. Tecavüz durumunda da karanlık bir gecede bir yabancı tarafından gerçekleşen bir saldırı tam da olağan dışı olduğu için haber olur. Olağan dışı, sansasyonel diğer durumları, seri tecavüzleri, kaçınılmayı ve çok genç veya çok yaşlı insanların saldırıya uğramalarını içerir. Yine de bu konuda az bilgisi olan insanlar için olağan dışı olan norm haline dönüşür."

Cinsel Saldırıya Karşı Minnesota Koalisyonu, 2013

Öz-yardım önerisi

Nefes alın, bugünün tarihini ve saati yüksek sesle tekrar tekrar söyleyin.

Cinsel Şiddet Mitleri

Tecavüz kültürü, cinsel şiddetle ilgili yaygın birçok miti pekiştirir. Bu mitler - cinsel şiddetin asıl olarak geceleri evin dışında meydana geldiği, kadınların giyim tarzlarının cinsel şiddete sebep olduğu veya çoğu cinsel şiddet suçunun yabancılar tarafından işlendiği yaklaşımına, hayatta kalanların şiddeti engelleme konusunda sorumlu görülerek suçlanmalarına ve etkisiz bir çok *güvenlik önerisine* maruz kalmalarına yol açar.⁴⁹

"Seks işçilerine karşı işlenen cinsel şiddetle, seks işçisi olmayan birine karşı işlenen cinsel şiddete aynı dikkatin verilmemesi korkunçtur. Medyada seks işçilerinin resmedilme biçimleri onların başka meslekten birisiyle aynı konumda olmadıkları ve dolayısıyla da suçun aynı ağırlıkta olmadığı yönündedir." KB, Toronto, ON

Tecavüzle suçlanan sporcuları desteklemek ve tecavüzü ihbar eden hayatta kalanları ise kariyer katilleri olarak adlandırmak.⁴⁷

Tecavüz Kültürü "tecavüzün ve cinsel şiddetin kabul edilebilir ve beklenir bir norm olduğu her yerdedir."

(* Galatasaray-Fenerbahçe maçı öncesinde ve tribünde açılan; taraftar grubunun sosyal medya hesaplarında da paylaşılan ve istismarı meşrulaştırmaya çalışan **"17 yıldır illegal bundan sonra legal +18"** yazılı pankart.

Tecavüz Kültürü

(* Tacizi duygusal ilişkinin bir parçası gibi göstermeye çalışan "Benim olmazsan taciz ederim/ Bana gelmezsen yer bitiririm" gibi sözleri olan pop şarkıları.

(* tecavüzle ilgili yorum ve hikayelerin esprî olarak algılanması ve komik bulunması; tecavüzle özdeşleşen karakterlerin ikonlaşması.

Ne yaparsanız tecavüze uğraMAZsınız?

Pratik önerilen..

Bu liste, ısrarla yaygınlaştırılan birçok tecavüz miti ve bunlara eşlik eden öneriler hicvedilerek yeniden oluşturuldu.

Genç yaşta başlayın

Öz savunmayı öğrenin ancak fiziksel olarak zayıf olduğunuzu ve kendinizi savunamayacağınızı bilin. Konuşmayı öğrenmeden önce yabancılarla konuşmamayı öğrenin. Yürümeyi öğrenmeden önce yalnız yürümeyi öğrenin. Özellikle de size tecavüz eden kişinin davranışlarından sorumlu olmayı öğrenin.

İç güdülerinize güvenin

Kendinizi güvende hissetmediğiniz ve cinsel saldırıların sık sık meydana geldiği ortamlardan uzak durun: duvarlar, kapı araları, direkler, kaldırımlar, koridorlar, asansörler, lobiler, otoparklar, arabalar, toplu taşıma, taksiler, parklar, barlar, restoranlar, daireler, evler, ofisler, üniversiteler, huzurevleri ve devlet kurumları.

Daima uyumlu olun

Kendi arzularınızın verdiği keyfi ve gücü benimsemeyin. Kendinizi beğenmek için giyinmeyin. Kendinizi çekici veya canlı bulmayın ya da bunu paylaşmayı istemeyin. Flörte davet eden etekler veya dikkat çekici elbiseler giymeyin.

Diğer taraftan erkek gibi görünmeyin. Bazı insanlar tecavüzü sizi "disipline etmek" için kullanabileceğinden toplumsal cinsiyet normlarına uymayan her türlü ifadeden de kaçınin.

Belanızı aranmayın

Gülümsemeyin ya da alımlı olmayın. Tanıştığınız herkese karşı sevimli görünün ve kibar olun—eğer olmazsanız saldırıya davetiye çıkartıyor olabilirsiniz. Ama saldırganı ayartmadığınızdan da emin olun. Asla kimseyi evinize davet etmeyin, ama yalnız da kalmayın. Cilveli olmayın. Küstah da olmayın. Kimsenin kafasını karıştırmayın—karışık mesajlar tehlikeli olabilir.

Kendinizi koruyun

Eğer yalnız yaşıyorsanız ekstra kilit taktırın, bir köpek edinin ve küçük bir silah taşıyın. Eğer başkalarıyla birlikte yaşıyorsanız, evin içinde köpeğinizi ve silahınızı yanınızdan ayırmayın. Aynı zamanda köpeğinizi ve silahınızı yanınızda bulundurmayın zira bunlar size karşı silah olarak kullanılabilir.

Flört ederken akıllı olun

Randevulara yalnız gitmeyin, aksi takdirde saldırıya uğrayabilirsiniz. Randevulara grup halinde gitmeyin yoksa aynı anda birçok kişi tarafından saldırıya uğrayabilirsiniz. Ancak randevu tekliflerini de geri çevirmeyin—potansiyel bir talibe hakaret etmek soruna davetiye çıkarmak anlamına gelir.

Saldırıya uğradığınızda

Eğer saldırgan siz karşı koyduğunuzda sizi öldürecek türden biri değilse çılgın atın ve mücadele edin. Eğer hayatta kalmak için hareketsiz kaldıysanız, direnç göstermiş olsaydınız da sizi bırakmayacaklarından emin olun. Onlarla kibar bir şekilde konuşun ama mahkemede aleyhinize olabilecek bir şey de söylemeyin. Yaralanmamak için kendinizi koruyun ama mahkemede kanıt olması için de bazı yara ve morluklarınız olduğundan emin olun.

Polisi arayın

Adaletle ulaşmak için kurumsal engellerle karşılaşmayacaksınız (Yerli halka mensup biriyse, beyaz olmayan bir kişiyse, engelli biriyse, trans veya kuir iseniz, bir seks işçisiyseniz, gençseniz, alt gelir grubundansanız, evsizseniz, oraya yeni gelmiş biriyse, kırılğan bir göç statüsündeyseniz, işitme engelli iseniz, (*)türbanlıysanız, gayri müslimseniz, etnik kimliğiniz farklıysa...

Tecavüzcülerden kaçının

En önemlisi de, yaygın olarak cinsel saldırıda bulunan yaygın olarak saldırıda bulunan kişilerden uzakta durun: yabancılar, aile bireyleri, arkadaşlar, partnerler, eşler, iş arkadaşları, patronlar, müşteriler, öğretmenler, doktorlar, takım arkadaşları ve polis memurları. Tecavüzün daha çok meydana geldiği saatlerde ekstra dikkatli olun (örneğin, gün içinde, geceleri, şafak vaktinde, akşam üstleri, erken akşam saatleri, çay saati, uyku saati gibi). Eğer takip edildiğinizden şüphelenirseniz iyi ışıklandırılmış bir yere gidin: ancak dışarısı karanlık olduğu için gidemezseniz, o zaman bir işaret fişeği ateşleyin veya meşale yakın yakın (zaten karanlıkta dışarıda ne işiniz var ki?)

femifesto tarafından oluşturulmuştur:

Sasha Elford,
Shannon Giannitsopoulou,
Farrah Khan, Rebecca Faria,
Stephanie Guthrie,
Julie Lalonde,
Chanelle Gallant ve
Lisa Mederios işbirliğiyle.

"Ben cinsel şiddetin tüm hayatta kalanlara yönelik konuşulmasını istiyorum: kadın hayatta kalanlar, erkek hayatta kalanlar, mahkumlar, (*) türk kökenli, sünni ve müslüman olmayan olmayan kadınlar gibi zarar görmeye riski yüksek, ötekileştirilmiş nüfuslar, aynı cinsten ve/veya kuir ve/veya trans ilişkilerden kadınlar, engelli kadınlar, vs."

Alisha R., Toronto, ON

TECAVÜZ KÜLTÜRÜ NASIL İŞLER?

TECAVÜZ KÜLTÜRÜ, TOPLUMSAL CİNSİYET İKİLİĞİNİ PEKİŞTİRİR

- Tecavüz kültürü hem toplumsal cinsiyet ikiliğini, hem de bu ikiliğin toplumsal cinsiyetlerine bağlı olarak insanlar için yarattığı beklentileri ve rolleri pekiştirir.
- Baskın olma, saldırganlık ve şiddet, doğaları gereği erkeksi özellikler olarak tasvir edilirler.
- Pasiflik, teslimiyetçilik ve mağduriyet ise yine özü itibarıyla kadınsı özellikler olarak görülürler.

TECAVÜZ KÜLTÜRÜ BİZE ERKEKLERİN KENDİLERİNİ KONTROL EDEMEDİKLERİNİ SÖYLER

- "Erkektir yapar" (*) miti, çocuk yaştaki ve yetişkin erkeklerin doğaları gereği şiddete eğimli olduklarını ve cinsel dürtülerini kontrol edemediklerini ima eder. Bu mit, erkekleri erkekliklerini cinsel şiddet göstererek harekete geçirmeleri konusunda cesaretlendirerek işler. Sonuç olarak da şiddet seksi bir şey, cinsellik de şiddetli bir şey" gibi algılanır.
- Erkekleri doğal olarak agresif/saldırgan görmek onların tercihleri üzerinde kontrolleri olmadığını varsayar.
- Bu da tecavüzün ve cinsel şiddetin diğer türlerinin kaçınılmaz olduğu ve bunların güç kullanımı ve kontrol ile ilgili değil, cinsellik ile ilgili olduğu varsayımına yol açar.

TECAVÜZ KÜLTÜRÜ KADINSILAŞTIRILAN İNSANLARI PASİF VEYA CİNSELLİĞE "MÜSAİT" OLARAK İNŞA EDER

- Tecavüz kültüründe kadınsılaştırılan kişilerin sosyal algıda pasif oldukları telkin edilir.
- Bu da rızaya dair sorunlu varsayımlara katkı sunar, bunlara örnek olarak aşağıdakiler söylenebilir:
  - "hayır"ın aslında evet demek olduğu" yönünde inanışa,
  - bir hayır'ın (sessizlik gibi) yokluğunun ise rıza anlamına gelmesi
  - İstenmeyen cinsel yorumlar veya cinsel dokunma gibi, insanların gündelik olarak karşılaştıkları diğer şiddet biçimleri ise yok sayılır veya önemsizmiş gibi gösterilir. Bu şiddet biçimleri, kaçınılmaz, hatta doğal ve neredeyse iltifat olarak görülmeye başlanır.

"En önemli mesele, 'Kadınlar tecavüze uğramaktan nasıl kaçınabilirler?' sorusunun art arda sorulmasıdır. Neden esas soru 'topluluklar olarak bizler erkeklerin tecavüz etmelerini nasıl engelleyebiliriz?' değildir?"

Audrey Batterhan, Toronto

Öz-yardım önerisi

Temiz hava alın: Bir pencere açın, dışarı çıkın, doğayı kucaklayın.

“ Bir şiddet beyanına genelde iki şekilde yanıt verildiğini hissediyorum: O kadar da kötü değil... YA DA Pekî bunu hak edecek ne yapmış? ”

Anonim bir femifesto anket katılımcısı

CİNSEL ŞİDDET HABERLERİNDE KAPSAYICILIĞI VE TEMSİL ÇEŞİTLİLİĞİNİ SAĞLAMAK

*“Tek-mesele mücadelesi diye bir şey yoktur
çünkü bizler tek-meseleli hayatlar yaşıyoruz.”*

Audre Lorde, Sister Outsider

Cinsel şiddet bir ‘tek-mesele mücadelesi’ değildir; toplumumuzdaki ayrımcı söylemler, homofobi, kadın düşmanlığı, transfobi, engellilere yönelik ayrımcılık gibi, şiddeti, adalet sistemini ve iktidara erişimi etkileyen baskıcı sistemlerle bağlantılıdır. Haber yapma konusunda kesişimsel bir yaklaşım benimsemek, insanların şiddet deneyimlerinde “ikincil konuma itilme biçimlerinin kesiştiğinin” farkında olmak demektir.⁵⁶ Bu anlayış insanların “çok-meseleli” hayatları olduğu gerçeğine değinerek, şiddete daha karmaşık ve bağlamsal yaklaşılmasına imkan verir.

Medyanın artık gitgide daha fazla cinsel şiddet ve tecavüzle ilgili tartışmalarla haşır neşir olması olumlu bir gelişme ise de, ötekileştirilmiş birçok topluluk bu tartışmaların dışında bırakılmaktadır. Yerli kadınlara karşı işlenen yaygın şiddeti göz önüne aldığımızda, hayatta kalan Yerli kadınlarla ilgili haberlere dair az örnekle karşılaşmış olmamız oldukça dikkat çekicidir. Benzer türden bir medya ilgisi eksikliği; beyaz olmayan kadınlar, engelli bireyler, (*) LGBTI+ (lezbiyen, gay, biseksüel, transgender, transeksüel, interseks, kuir, sorgulayan ve aseksüel) yelpazesinden bireyler, bir yere yeni gelmiş olanlar, seks işçileri, suçlulaştırılmış kişiler ve kırılgan mülteci ve göçmenler gibi ötekileştirilmiş topluluklar için de vardır.

Ana akım medya temsilleri, hangi şiddetlerin önemli, hangi bedenlerin korunmaya değer ve hayatta kalanın hangi özelliklerinin duyarlılık ve adalete “layık” olduğu konusunda yaklaşımımızı belirler. Cinsel şiddette esas unsur güç kullanımı ve kontroldür ancak her hayatta kalan şiddeti aynı şekilde deneyimlemez. Ötekileştirilmiş kesimlere karşı işlenen cinsel şiddete dikkat çekmek önemlidir.

“Medyanın bir vakayı haber yapıp yapmamaya dair karar alırken bir mağdurun sınıfının ve ırkının – bilinç altında bile olsa – bu kararda etkili olmadığından emin olmak için zaman harcamaya ihtiyacı var.”

Jarrah Hodge, Vancouver, BC

CİNSEL SALDIRI VE TACİZE DAİR YASAL ÇERÇEVE

(*) TCK'nin 105. maddesi Cinsel Taciz suçunu, tacize uğrayan kişinin şikâyeti üzerine cezalandırır. Bu suçu işleyen kişiye üç aydan iki yıla kadar hapis veya para cezası verilir. Tacizin cezalandırılması için fiziksel temas olması gerekmez. Tacizde bulunan, aynı işyerinde çalıştığımız bir kişiye cezası daha ağır olur. İşyerinde cinsel taciz, kadının ekonomik haklarını ve özgürlüğünü tehdit eder. Bu yüzden, kadınların çalışma imkânının ve hareket özgürlüğünün kısıtlanmaması için İş Kanunu da cinsel tacizi cezalandırır. Fiziksel taciz ise TCK'nin 102. maddesinde Cinsel Saldırı suçu olarak, kişinin vücut dokunulmazlığını ihlal etmek olarak tanımlanır. Biz istemedikçe kimsenin bize yönelik herhangi bir cinsel davranışta bulunmaya hakkı yoktur. Bu suçun cezası, saldırıya uğrayan kişinin şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapistir. Saldırganın cezalandırılması için saldırının cinsel ilişkiyle sonuçlanması gerekmez. Örneğin tecavüze teşebbüs ya da elle sarkıntılık, cinsel saldırı olarak kabul edilir. Tecavüz ağır bir cinsel saldırı suçudur. Sadece penisin vajinaya sokulması değil, herhangi bir organ veya cismin vücuda sokulması da tecavüzdür. Bu suç, anal ve oral tecavüzü de kapsar. Ceza Kanunu her türlü tecavüzü yedi yıldan on iki yıla kadar hapisle cezalandırır. Cinsel saldırı sırasında suçu ağırlaştırıcı sebepler varsa, hapis cezası artırılır.

Cinsel saldırı suçu ağırlaştırıcı sebepler:

- Fiziksel şiddet uygulanması
- Psikolojik baskı yapılması
- Tehdit
- Kadının bedensel ya da psikolojik sağlığına zarar verilmesi
- Silahla veya birden fazla kişi tarafından işlenmesi
- Saldırının gözaltında ya da kolluk güçleri (polis, jandarma), devlet görevlileri, işverenler ya da akrabalar tarafından gerçekleştirilmesi

Kaynak: Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği <http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/siddet-goren-kadin-ne-yapabilir/cinsel-suclar-ve-turk-ceza-kanunundaki-tck-duzenlemeler/>

TANIM: ONAY “karşılıklı cinsel davranışlara dair gönüllü bir anlaşma. Diğer bir deyişle, ‘evet’i kendi terimlerimizle iletmek demektir.”⁵⁷

(*) **ONAY KÜLTÜRÜ:** Duygulara ve cinselliğe dayalı tüm ilişkiler ve ilişkilenmelerde rızanın varlığının sorgulandığı ve konuşulduğu bir iletişim biçiminin toplumda normalleşmesi, doğallaşmasıdır.

Onay kültürü, her zaman ve her koşulda cinsel davranışlara onay verilmesi demek değildir. Aksine; her zaman ve her koşulda bir cinsel davranışa yönelik olumlanan onayın olup olmadığının sorgulanması ve kişilerin birbirinin sınırlarına saygı duymalarına dayalı bir iletişimin o toplumun kültürüne yerleşmesi demektir.

Onay kültürü; çocukların hayır ya da evet derken kendilerini dinlemeleri ve kendi sınırlarını keşfetmeleri üzerine yetiştirildiği, toplumsal cinsiyet rollerine göre ayrıştırılarak kişilerin arzularını ifade etme veya gizleme üzerinden baskılanmadığı, onayın olmadığı cinsel davranışların teşvik edilmediği ve şiddetin çeşitli gerekçeler ve yanlış inanışlar aktararak kişilere öğretilmediği bir kültürü yansıtmaktadır.

Kaynak: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği [12.02.2017] Kavram Tartışmaları 6 - Onay kültürü <https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/kavramlar>

Tecavüz kültürü hayatta kalanları suçlar ve faileri aklar

Tecavüz kültürü, bizim saldırıya uğrayan kişinin, aşağıda listelenen özelliklerine bağlı olarak, bu saldırıyı "talep ettiğine" veya saldırıyı gizli gizli "istediğine" inanmamıza yol açar.

- ırksallaştırılmış kimlikleri
- giyinme şekilleri
- kiminle flört ettikleri
- hangi mesleği seçtikleri
- nerede/ne zaman dışarı çıkmayı tercih ettikleri

Hayatta kalanı suçlama, tecavüz kültürünün büyük bir parçasını oluşturur. Hayatta kalanlar, yaşadıklarını açıklamak konusundaki isteksizliklerinin sebebi olarak, sık sık saldırı için suçlanma korkularından bahsederek. Tecavüz kültürü, hayatta kalanları "şiddeti talep ettikleri" veya "aptalca kararlar aldıkları" gibi yargılarla utandıran ve suçlayan bir ortam üretir. Bu durum hayatta kalanların kendilerine uygulanan şiddeti paylaşma konusundaki isteklerini sınırlandırır.

- Kanadalı bir Kadın Vakfı'nın ülkede cinsel şiddete yönelik tavirlara dair yaptığı bir çalışma "katılımcıların %19'unun kadınların içkili olduklarında cinsel saldırıyı kışkırtabileceklerine ya da bu yönde cesaret verebileceklerine inandıklarını" bulmuştur.⁵⁰

"Cinsel şiddetin medyada Müslüman kadınlarla ilişkili olarak tartışılması esnasında Müslüman kültürler, dini gerçeklikler üzerine kullanılan olumsuz genellemeler bitmeli ve onun yerine Müslüman kadınların yaşadıkları deneyimler üzerine odaklanılmalıdır."

Kirstin S. Dane

Tecavüz kültürü, cinsel şiddete maruz bırakılanların çeşitliliğini göz ardı eder

Toplumsal cinsiyet ikiliği tecavüz kültürünün içine çok işlemiş olduğu için, tek odağın erkeklere karşı kadınlar olması cinsel saldırıya maruz kalan insanların çeşitliliğinin göz ardı edilmesi anlamına gelir. Bazı bireylerin şiddete daha açık olmaları ya da çeşitli desteklere daha az erişimleri olması görmezden gelinir. Tecavüz kültüründe ırk, sınıf, din gibi toplumsal konular fark edilmez. Hatta birçok çalışma, toplumsal konunun hem kimin cinsel şiddete hedef olduğunun^{51,52} hem de bir hayatta kalanın bununla nasıl mücadele etmeyi seçtiğinin^{53,54} üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Toplum olarak, kültürel normlar yoluyla, hiperseksüel ve dolayısıyla "tecavüz edilemez" olarak görünen insanların (örneğin, yoksul, genç, Siyah, trans, [seks işçileri] ve/veya biseksüel kadınlar) mağduriyetini görme konusunda özellikle kötüyüz.⁵⁵

Toplumsal cinsiyet ikiliği: Yalnızca erkek veya kadın olabileceğiniz ve hayatınız boyunca bu iki toplumsal cinsiyetten biri (doğduğunuzda size atfedilmiş olan) üzerinden kendinizi tanımlamanız gerektiği ve davranışlarınızın ve görünümünüzün bu toplumsal cinsiyetle gereğine uygun şekilde uyumlu olması fikridir.

MAĞDUR SUÇLAYICILIK NEDİR?

(*) Mağdur Suçlayıcılık: Yaşanılan bir mağduriyette çeşitli gerekçelerle kabahati o mağduriyeti yaşayan kişiye yapıştirarak faili aklayan yaklaşım.

(*) Mağdur suçlayıcılık İngilizce'de 'Victim-blaming' olarak kullanılıyor. Cinsel şiddet durumlarında, mağdur olan kişide kusur ya da kabahat bulmaya çalışılarak mağduriyetin kendisinin o kusur üzerinden ortaya çıktığı mesajı verilir. Mağdur suçlayıcılar "hiç kimse cinsel şiddeti hak etmez" yerine "bazı insanlar cinsel şiddeti hak eder" düşüncesinden beslenir. Çoğu zaman açıktan suçlamada bulunmaz, örtük olarak mağdurun şiddeti hak ettiğini telkin ederler. Ancak "şunu yapan tacizi hak eder", "bunu giyen tecavüzü hak eder" gibi açıktan mağdur suçlayıcılar da bulunmaktadır. Mağdurun cinsel şiddeti hak etmediğini ispata çalışan çeşitli ahlaki-toplumsal gerekçeler sunulması da aynı yaklaşımı (bazıları yaptıklarıyla cinsel şiddeti hak eder) beslediği için dolaylı olarak mağdur suçlayıcılıktır.

Türkiye'de kadın ya da erkek hiç kimsenin kendinden utanırılmadan ve açıktan "ben cinsel şiddete maruz bırakıldım" diyememesinin, yaşadığı şiddeti gizlemek zorunda kalmasının birinci sebebi mağdur suçlayıcılıktır. Cinsel şiddetin sürekli mağdur olan kişi üzerinden konuşulmasına sebep olduğu için; failer yok sayılarak toplumda cinsel şiddetin sebebi belirsiz ve çözümü olmayan bir gerçeklik olarak algılanması sonucunu da doğurmaktadır. Cinsel şiddet üzerine konuşan, yazan, yorum yapan herkesin, kendinde ve diğerlerinin yaklaşımında mağdur suçlayıcılık olup olmadığını sorgulaması ve üzerine farkındalık geliştirilmesi, en az rızanın varlığının sorgulanması kadar önemlidir.

Kaynak: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği [12.02.2017] Kavram Tartışmaları 6 - Mağdur Suçlayıcılık <https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/kavramlar>

Öz-yardım önerisi

*Nefes alın,
nefesinizin
bedeninizde
dolaşmasına izin
verin ve nefes verin.
Şu anda yapmanız
gereken tek şey bu.*

*Çocuk istemediği
bir durumla
karşılaştığını
anlattığında "söyle
bakalım, sen ne
yaptın da başına
bunlar geldi?" diye
soruluyorsa ya da
"o kıyafetle dışarı
çıkarsan başına
her şey gelebilir"
deniyorsa çocuğa
kendi bedenini
korumayı dersle
öğretemezsiniz.*

Avukat Seda Akço

"Yükümlülük çocuğun değil, yetişkindir"
[http://cinselsiddetlemucadele.org/
2017/02/27/1326/](http://cinselsiddetlemucadele.org/2017/02/27/1326/)

CİNSEL ŞİDDET SUÇLARI: GERİ ÇEKİLEN, ASILSIZ, SAHTE BEYANLAR

Öz-yardım önerisi

Yüksek sesle bir şarkı söyleyin, bir şiir okuyun, resim, heykel, çizim veya kolaj yapın.

İhbar edilmiş cinsel saldırılardaki ceza ve hüküm oranları, yetişkinler için diğer şiddet suçlarından daha düşüktür. Çok az sayıda cinsel saldırı ihbarı sahte olmasına karşın, beyanlar bazen geri çekildiği veya asılsız buldukları için davalar kimi zaman ceza veya hükümle sonuçlanmaz.

Cinsel Saldırı Beyanını Geri Çekmek

Uzun dava süreçleri, sistemle baş etmek için hayatta kalanlara sağlanan desteklerin yetersiz olması, yoksulluk, failin destekleyicilerinden mağdura baskı, mağdurun failin destekleyicilerinin intikam alacaklarına dair korku duyması veya mevcut intikam gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak, bir hayatta kalan cinsel saldırıya dair verdiği ifadeden vazgeçebilir. Bu, şiddetin meydana gelmediği anlamına gelmez; hayatta kalanın an itibarıyla bu süreci sürdürebilmek için kaynakları veya destekleri olmadığı anlamına gelir.

Asılsız Cinsel Saldırı

Bazen savcı, vakayı "asılsız" olarak adlandırarak, bir cinsel saldırı olayında dava açmayabilir. Suçlama yapıldığında ise verilerin ve kanıtların hüküm için makul bir ihtimal sunup sunmadığını ve kovuşturmanın kamu yararına olup olmadığını belirlemek için suçlamaları inceleyeceklerdir. Bu değerlendirmenin ardından kovuşturmaya yer olmadığı gerekçesiyle suçlamalara takipsizlik kararı verebilir. Bu davalar devlet tarafından sık sık asılsız olarak adlandırılırlar—bu cinsel saldırının meydana gelmediği anlamına gelmez. Bu, polislin veya savcının yasal takdirini kullanarak bu davayı takip etmemeye karar verdikleri anlamına gelir.

"Bu konuşmaların nasıl ırksallaştırıldığı konusunda dikkatli olmalıyız. Eğer koruduğumuz esas olarak yalnızca beyaz kadın bedenleriyse, bunun beyaz olmayan topluluklarda erkeklerin fişlenmesi ve suçlaştırılması, kadınların maruz bırakıldıkları tecavüzlere ise daha az öncelik verilmesi ya da bir biçimde bu tecavüzlerin çok da korkunç görülmemesi şeklinde işlediğini görüyoruz."

Una Lee, Toronto, ON

“Ya yalan söylüyorsa?” cinsel saldırıdan konuşurken sıkça yapılan bir yorumdur. Hadi sahte cinsel saldırı ihbarlarından bahsedelim.

Cinsel saldırıyla ilgili olarak polise yapılan sahte ihbarlar

Her ne kadar Türkiye’de(*) bu konuda veri yoksa da ABD ve Birleşik Krallık istatistikleri asılsız cinsel saldırı ihbarlarının yaygın olmadığını gösteriyor. 2013 yılında Birleşik Krallık’ta yapılan bir çalışma, İngiltere’de ve Galler’de 17 yıl boyunca, sadece çok az asılsız cinsel saldırı ihbarı olduğunu göstermemiş–5651’in 35 tanesi, ihbar edilen tecavüzlerin %0,6’sı–aynı zamanda bu asılsız suçlamalarda da işin içinde başka faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, böyle birçok suçlama akıl sağlığı sorunları yaşayan bireyler tarafından yapılmıştır. Bazı durumlarda ise hayatta kalanlar, ifadelerini gözden geçirme konusunda, aile bireyleri veya partnerleri tarafından zorlanmışlardır.⁵⁸

Benzer şekilde, ABD’de yapılan çalışmalar sahte cinsel saldırı ihbarlarının %2 ile %8 arasında değiştiğini bulmuştur.⁵⁹ Çok az cinsel saldırı vakasının bir noktada ihbar edildiği düşünüldüğünde (Kanada’da her 10 tanenin 1’inden az⁶⁰), cinsel saldırının yaygınlığı da göz önüne alınırsa, sahte ihbarlara dair bu sayı oldukça düşüktür. Cinsel saldırının ihbar edilmesindeki düşük oran, gelecek bölümde anlatılan, birçok faktöre bağlıdır.

Toplumda çoğunlukla hayatta kalanlara destek sağlamaya odaklanması yerine faillerin masum olarak kabul edilme hakları üzerine durulur. Cinsel saldırıya maruz bırakılmış insanların başlarına gelenleri açıkladıklarında sorgulanmalarına odaklanma, sahte cinsel saldırı ihbarlarının yaygın olduğuna dair yanlış ve gerçeği yansıtmayan anlatıyı da besler. Bu, aynı zamanda kendilerine de inanılmayacağını düşünecekleri için öne çıkmaları konusunda diğer hayatta kalanların da cesaretini kırar. Böyle bir yaklaşım, hayatta kalanlara kıyasla faillerin daha çok desteği ve anlayışı hak ettikleri mesajını verir.

Öz-yardım önerisi

*Nefes alın,
gözlerinizi kapatın
ve beş defa derin
nefes alın. Şu anda
yapmanız gereken
tek şey bu.*

Neden tüm hayatta kalanlar ihbarda bulunmazlar ?

CİNSEL ŞİDDETİ İHBAR ETMENİN ÖNÜNDEKİ 10 ENGEL

“Neden ihbarda bulunmadın?” hayatta kalanlara sıkça sorulan bir soru. Böyle bir soru sorma biçimi, hayatta kalanların ihbar etmedikleri için suçlanabileceklerini ya da bu deneyimlerinin ihbarda bulunmak için yeterince ciddi veya meşru olmadığını ima ediyor. Ancak, hayatta kalanlar hayatta kalmak için seçtikleri hiçbir yol için kusurlu görülmemeliler. Hayatta kalanlar birçok sebepten dolayı ihbar etme konusunda direnç gösteriyorlar. İhbarın önündeki iç içe geçmiş engellerin anlaşılması; hem medyanın haberleri hayatta kalanları destekleyici şekillerde çerçeveselendirmesinde, hem de travma konusunda duyarlı görüşme soruları oluşturmasında önemli bir rol oynar. Bu liste ihbar etmenin önündeki birçok engelden sadece birkaçını içermektedir:

1• Cinsel şiddete maruz bırakılmış kişilerin utandırılması ve suçlanması:

Hayatta kalanlar destek ağlarına veya polise açılmaya karar verdiklerinde sık sık utanç ve mağdur suçlayıcılık ile karşılaşılıyorlar. Örneğin, Kanadalıların %19'u içkili olduklarında kadınların cinsel saldırıyı kışkırtabileceklerine veya buna cesaret verebileceklerine inanıyor.⁶¹ Açılan hayatta kalanları desteklememek ve onlara inanmamak diğerlerini de öne çıkmaktan alıkoymuyor/caydırıyor. Tecavüz kültürünün yaygınlığı sebebiyle, birçok hayatta kalan kendilerine karşı uygulanan cinsel şiddetin “o kadar da kötü” veya dikkati hak eder olduğunu düşünmüyor. Aynı zamanda, basmakalıp hayatta kalan tasvirine (örneğin, beyaz, engelsiz, natrans bir kadın) uymayanlar açıldıkları zaman daha az destek buluyorlar.

2• Travmanın etkileri: Cinsel şiddetten hayattan kalanlar, fiziksel travmanın yanı sıra, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete, utanç, korku ve kendini suçlama gibi⁶², ihbarda bulunmayı zorlaştırabilecek, uzun süreli psikolojik ve duygusal etkiler de yaşarlar. Örneğin, hayatta kalan travmanın bir sonucu olarak ve olan biteni de “anlamlandırmak” ve “sahiplenmek/kontrol altına almak” için suçu ve sorumluluğu fail yerine kendisine yükleyebilir.

“Fiziksel ve duygusal iyileşme, yasal süreçten ayırdır. Toplum içinde güvende olmak için ihbarda bulunmak hayatta kalanların sorumluluğu değildir. Mağdurlar ihbarda bulunmadıkları için SUÇLANMAMALIDIRLAR.”

Melody McGregor, Thunder Bay, ON

3• Cinsel saldırının hayatta kalanın tanıdığı bir kişi tarafından gerçekleştirilme ihtimali yüksektir:

“İyi aydınlatılmış yerlerde kal” benzeri güvenlik önerilerinin ima ettiğinin aksine, çoğu saldırı hayatta kalanın tanıdığı bir kişi tarafından gerçekleşir ve çoğu saldırı özel bir konutta meydana gelir. Saldırganın tanıdığı biri olma durumunda ihbarda bulunmak zordur; birçoğumuza genç yaştan itibaren cinsel şiddetin utanılacak ve gizli tutulacak bir şey olduğu öğretilmiştir. Bir aile bireyinin uyguladığı cinsel şiddetle ilgili konuşmanın finansal destek ve dışlanma gibi ciddi kişisel sonuçları da olabilir.

4• Hukuki bilgiye eşitsiz erişim

Bazı hayatta kalanlar cinsel saldırıya dair haklarının ne olduğunu bilmeyebilirler ve bunun sonucu olarak da önlerindeki yasal seçeneklerden haberdar olmayabilirler. Hukuki bilgi hayatta kalanın ana dilinde hali hazırda mevcut olmayabilir. Örneğin, işaret dilinde mevcut olmayan yasal kaynaklar, sağır ve duyma zorluğu olanlar için erişilebilir değildir. Ayrıca, bazı hayatta kalan nüfusların – genç ve göçmen topluluklar gibi – cinsel ve yasal haklarıyla ilgili temel bilgiye veya kendi dillerindeki kaynaklara sınırlı erişimleri vardır.⁶³

5• Çoğu cinsel saldırı vakası hükümlerle sonuçlanmaz

Cinsel saldırı davalarındaki düşük hüküm oranları hayatta kalanları ihbarda bulunmak konusunda caydırabilir. Hüküm ihtimalinin düşük olduğu göz önüne alındığında, uzun sürecek bir yasal süreçten geçme hayatta kalanlar için deşmeyecek bir zahmet gibi görülebilir.

(*Özellikle Türkiye’de basit cinsel saldırı şikayetleri için bile yıldırıcı süreçler, testler, raporlar ve tekrarlanan ifadeler istenerek süreç hayatta kalana ceza verme gibi yaşatılmakta, failer ise çok yüksek oranda beraat etmekte ya da cezasız kalmaktadır. Türkiye’de gazeteler taciz, cinsel saldırı ve yaralama haberlerinde failerin gözaltına alınıp serbest bırakıldıklarını sıklıkla vermektedir. Bu haberlerin bazıları kamuda infial yaratmıştır.

6• Polise karşı güvensizlik

Tarihsel veya güncel olarak polisle gerilimli ilişkisi olan topluluklardan olan hayatta kalanlar, bu gerilimli ilişki nedeniyle ihbarda bulunmaktan vazgeçebilirler. Bazı hayatta kalanlar için, bir polis merkezine gitmek onlara güvenli gelmeyebilir veya kendi topluluklarına ihanet ediyorlarmış gibi hissedebilirler. Örneğin, “polisin aşırı fiziksel güç kullandığı, zorla başka yerlere götürdüğü ve ardından ücra yerlerde terk ettiği ve alıkoymayı bırakması, ceza ödememesi ya da tutuklanmaması karşılığı seks yapmaya zorlanması gibi durumlar seks işçileri tarafından, küresel olarak belirtilmiştir.”⁶⁴ Aynı zamanda, “transların %98’i polisle karşılaşmalarında en az bir kez transfobiye maruz kaldığını, %24’ü ise polis tarafından taciz edildiğini belirtmektedir.”⁶⁵

7• Öteleştirilmiş toplulukların orantısız hapse atılma oranları

Kendi topluluğunun üyeleri tarafından cinsel şiddete maruz bırakılmış kişiler, ait oldukları grupların maruz bırakıldığı sistemli adaletsizlikler yüzünden zaten hali hazırda orantısızca hapsedilmiş olan ayrımcılığa bir de kendileri katkı sunmak istemeyebilirler. Örneğin, geçmiş ve şimdiki zamandaki

sömürge şiddeti sonucunda, Yerli halkların Kanada'daki Yerli olmayan nüfusun çoğunluğundan dokuz kat daha fazla hapse gitme ihtimalleri vardır.⁶⁶

8• “İspat yükümlülüğü”

Hayatta kalanların her zaman cinsel saldırıya uğradıklarına dair “ispatları” olmayabilir. İhbar etmeye olaydan çok sonra karar verebilirler, ki bu da böyle bir ispatı elde etmeyi zorlaştırır.

9• Cinsel saldırı davalarındaki yasal süreç hayatta kalanlar için destekleyici olacak şekilde tasarlanmamıştır

Eğer cinsel saldırı vakaları mahkemeye giderse, hayatta kalan savunma tarafından sık sık mağdur-suçlayıcılığa ve utandırmaya maruz kalmaktadır. Savunma avukatları, hakimi ve kamuyu hayatta kalanın güvenilir olmadığına ikna etmek için, zaman zaman hayatta kalanın karakterine ve anlatısına saldıracaktır. Hayatta kalanlar, travmayı tekrarlatarak şekilde, yaşantılarını açık detaylarıyla tekrar tekrar anlatmak zorunda kalırlar.

10• Ekonomik kaynaklar ve çalışma statüsü

Hayatta kalanların, uzun sürecek bir dava da dahil olmak üzere, iyileşme ve adalet için gerekli kaynaklara erişmeye dair işten izin alacak imkanları olmayabilir. Şiddet iş yerinde meydana geldiyse işlerini kaybetmekten de korkabilirler. Örneğin, eğer göçmen işçilerin işverenlerine bağlı bir çalışma izinleri varsa, işverenlerini ihbar etmek ülkeden sınır dışı edilmeleriyle sonuçlanabilir. Birçok bakım emeği işçisi ve tarım işçisi de işverenleriyle birlikte yaşadıklarından dolayı maruz bırakıldıkları cinsel şiddeti ihbar etmeleri, evlerini kaybetmelerine de yol açacaktır.

TANIMLAMA: HAYATTA KALAN, MAĞDUR YA DA BAŞKA BİR ALTERNATİF?

Cinsel şiddete maruz bırakılmış insanların medya anlatılarında kendilerinden nasıl söz edilmesini tercih etme hakları olduğunu düşünüyoruz. Mağdurun mu hayatta kalanın mı kullanılması gerektiği üzerine birçok tartışma var; ancak işin sonunda kendisinden nasıl bahsedileceğini seçmek bireyin kendisine kalır.

Mağdur:

“Mağdur” sözcüğü, “birinin bu kişiye karşı bir suç işlediği ve bu suçtan zarar gördüğü” anlamını verir.⁶⁷

Ancak mağdur sözcüğü “pasifliği, birinin içinde bulunduğu koşulları kabullenişini ve bir kazayı” da ima edebilir.⁶⁸

“Mağdur” aynı zamanda “bir kişiyi yalnızca başka birinin ona yaptığı şey üzerinden tanımlayan bir isimdir”; o kişinin nasıl direndiği veya yanıt verdiği ya da sahip olduğu başka bir kimlikle ilgili herhangi bir şey söylemez.

Bu yolla da bir mağdurun nasıl görüldüğüne dair fikirlerimize adeta destek verir hale gelir: pasif, polisin ve savcılarının taleplerine tümüyle itaatkâr, öfkeli olmayan, cinsel olarak deneyimsiz (bu sadece kişisel tarihle ilgili değil, ırk, sınıf ve diğer kimlikler ve onlara iliştilmiş anlamlar ile de ilgilidir).⁶⁹

“Mağdur”, cinsel şiddete maruz bırakılanların şiddetten sonra hayatta kalmak için geliştirdikleri baş etme ve direnme stratejilerini yok sayıyor gibi görülebilir.

Hayatta kalan:

“Hayatta kalan” sözcüğü eylemlilik ve direnç (iyileşme gücü) anlamlarını verir. “Maharet, beceriklilik ve içsel güç” ima ediyor şeklinde de görülebilir.⁷⁰

Aynı zamanda, “hayatta kalan sözcüğü, mağdur gibi, bir isimdir. Bir kişiyi yalnızca şiddet (ve ona direnç) deneyimlerine göre tasvir eder. Bu açıdan tek boyutludur.”⁷¹

“Mağduru” “hayatta kalan” ile değiştirmek “mağdurun” tamamen reddedilmesi anlamına gelebilir. “Mağduru” ve onunla gelen her şeyi reddetmek özellikle de toplumun güçlü olmasını beklediği kimliklerden olan kişiler için ağır olabilir.”^{72,73}

Öz-yardım önerisi

*Bedeninizi besleyin:
Bir bardak su için,
bir atıştırmaya
ihtiyacınız varsa
yemek yiyin,
vücudunuzu hareket
ettirin, yürüyün
ya da favori
şarkınızda dans edin.*

(*) Hayatta Kalan: Hayatının bir döneminde cinsel şiddetin herhangi bir biçimine maruz bırakılmış olan.

İngilizce’de survivor kelimesinden gelmektedir. Cinsel şiddete maruz bırakılmış bireyler için, ‘mağdur’ ya da ‘kurban’ yerine daha güçlendirici olan ‘hayatta kalan’ kelimesinin kullanılması tercih edilir.

Hayatta kalmak; yaşanan şiddet ve yarattığı travmanın ölçüsü ne olursa olsun, içimizdeki güçle, kendimize tutunarak ve çevremizden destek alarak şifa bulabileceğimizi, daha tatminkar ve üretken bir hayat yaşayabileceğimizi bize anlatır.

Kaynak: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (24.04.2016) Kavram Tartışmaları 1 - Hayatta kalan
<https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/kavramlar>

Alternatif Dil MAĞDUR/HAYATTA KALAN İKİLİĞİNDEN KAÇINMAK İÇİN KULLANABİLECEĞİNİZ ALTERNATİF DİL ÖRNEKLERİ

“cinsel şiddete maruz kalmış bir kişi/ler”
“cinsel şiddete maruz bırakılmış kişi/ler”
“cinsel saldırıya uğramış bir kişi”
“cinsel istismardan hayatta kalmış bir kişi”
“şikayetçi” (davalar için kullanılabilir)

Bu dil cinsel saldırıyı bir kişinin başına gelmiş bir şey olarak resmeder - tüm hayatını şiddet deneyimiyle ilişkili olarak tanımlamaz.

**Öz-yardım
önerisi**

*Kokusu
ve tadı sizi
rahatlatan
yemekler
pişirin.*

Türkçe kaynaklar:

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2017). Seda Akço ile Röportaj: “Yükümlülük çocuğun değil, yetişkinindir”. <http://cinselsiddetlemucadele.org/2017/02/27/1326/>
<https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/kavramlar>
<https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/tartismalar>

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. “Cinsel Şiddeti Dile Getirmek Güç Ama Mümkün”.
www.morcati.org.tr/attachments/article/185/Cinsel%20Siddeti_Dile_Getirmek_Guc_Ama_Mumkun_web_2016.pdf

Ali Arıkan. “Hayattım!” Blog.
<https://cinsel-istismardan-hayatta-kaldim.blogspot.com.tr>

Melike Karakartal. “Medyada Çalışan Kadınlara Yönelik Taciz ve Saldırı”
[hurriyet.com.tr](http://www.hurriyet.com.tr). <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/melike-karakartal/medyada-calisan-kadinlari-yonelik-taciz-ve-saldiri-40424234>

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği.
www.kadinininsanhaklari.org

Referanslar:

2. Dart Center for Journalism and Trauma. (2015). Sexual Violence. Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi. (2015). Cinsel Şiddet. <http://dartcenter.org/topic/sexual-violence>
3. Gilchrist, K. "Newsworthy" Victims? Feminist Media Studies: 373-90. Gilchrist, K. "Haber değeri taşıyan" Kurbanlar? Feminist Medya Çalışmaları: 373-90.
4. CDC. (2015). Sexual Violence: Definitions. CDC. (2015). Cinsel Şiddet: Tanımlar. <http://www.cdc.gov/violenceprevention/sexualviolence/definitions.html>
5. Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women. (2012). Reporting On Rape and Sexual Violence: A Media Toolkit for Local and National Journalists to Better Media Coverage. Kız Çocuklarına ve Genç Kadınlara Karşı Şiddet üzerine Şikago Birimi. (2012). Tecavüz ve Cinsel Şiddet Üzerine Haber Yapmak: Ulusal ve Yerel Gazeteciler için Medya Haberleştirmesini İyileştirmeye yönelik Medya Kiti <http://www.chitaskforce.org/wp/wp-content/uploads/2012/10/Chicago-Taskforce-Media-Toolkit.pdf>
6. Newscript.com. (2013). Charges and Allegations. Newscript.com. (2013). Suçlamalar ve İddialar <http://newscript.com/allege.html>
7. Kolisetty, A. (2012). Why words matter: Victim v. survivor. Journeys toward Justice. Kolisetty, A. (2012). Sözcükler neden önemlidir: Mağdura karşı hayatta kalan. Adalet Yolculuk. <http://akhilak.com/blog/2012/03/13/why-wordsmattervictim-v-survivor/>
8. TransPride Canada. (2012). Media Reference Guide - Best Practices. TransPride Canada. (2012). Medya kılavuzu - En iyi uygulamalar. <http://www.transpride.ca/assets/trans-style-guide.pdf>
9. Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women. (2012). Kız Çocuklarına ve Genç Kadınlara Karşı Şiddet üzerine Şikago Birimi. (2012).
10. Matson, E. (2013). Rape Is Rape: Moving Rape Culture Out of Conversations About Sexual Assault. RH Reality Check. Matson, E. (2013). Tecavüz Tecavüzdür: Tecavüz Kültürü'nün Cinsel Şiddet'le ilgili Konuşmalardan Tamamen Çıkarılması. RH Gerçeğe Uygunluk. <http://rhrealitycheck.org/article/2013/04/25/rape-is-rape-moving-rape-culture-out-ofconversations-about-sexual-assault/>
11. Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women. (2012). Kız Çocuklarına ve Genç Kadınlara Karşı Şiddet üzerine Şikago Birimi. (2012).
12. Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women. (2012). Kız Çocuklarına ve Genç Kadınlara Karşı Şiddet üzerine Şikago Birimi. (2012).
13. Matson, E. (2013).

14. Dart Center for Journalism and Trauma. (2011). Reporting on Sexual Violence. Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi. (2011). Cinsel Şiddet üzerine Haber Yapmak. http://dartcenter.org/content/reporting-on-sexualviolence#.VSM9u_nF91Z
15. Minnesota Coalition Against Sexual Assault. (2013). Minnesota Cinsel Saldırı Karşıtı Koalisyon. (2013).
16. Minnesota Coalition Against Sexual Assault. (2013). Minnesota Cinsel Saldırı Karşıtı Koalisyon. (2013).
17. Dart Center for Journalism and Trauma. (2011). Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi
18. Luther, J. (2014). Changing the Narrative. Sports on Earth. Luther, J. (2014). Anlatıyı Değiştirmek. Yeryüzünde Spor. <http://www.sportsonearth.com/article/74027694/sports-media-needs-abetter-understanding-of-how-to-report-onsexual-assault-cases#!Y3N5y>
19. McEwan, M. (2007). Dear Ladies: Please Stop Getting Yourselves Raped. Shakesville. McEwan, M. (2007). Sevgili Bayanlar: Lütfen Kendinize Tecavüz Ettirmeyi Bırakın. Shakesville. <http://www.shakesville.com/2007/01/dear-ladiesplease-stop-getting.html>
20. Schmitz, J. (2007). It's not the empty street that causes rape. Schmitz, J. (2007). Schmitz, J. (2007). Tecavüze neden olan boş sokaklar değildir. <http://jupiter9.li-vejournal.com/27338.html>
21. Matson, E. (2013).
22. Kulwicki, C. (2010). Defense Attorney Claims Convicted Rapist "Didn't Realize" the Severity of Rape. The Curvature. Kulwicki, C. (2010). Savunma Avukatı Hükümlü Tecavüzcünün Tecavüzün Ciddiyetinin "Farkına Varmadığını" İddia Etti. The Curvature. <http://thecurvature.com/2010/05/18/defense-attorney-claims-convicted-rapist-didnt-realize-the-severity-ofrape/>
23. Dart Center for Journalism and Trauma. (2011). Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi. (2011).
24. Kulwicki, C. (2009). 13-Year-Old Girl Commits Suicide After Classmates Spread Nude Photos. The Curvature. Kulwicki, C. (2009). 13 Yaşındaki Kız Sınıf Arkadaşları Çıplak Fotoğraflarını Yayıdıktan Sonra İntihar Etti. The Curvature. <http://thecurvature.com/2009/12/02/13-year-old-girl-commitssuicide-after-classmates-spread-nude-photos/>
25. Shlayan, M. (2013). Rehtaeh Parsons was a victim of misogyny, not 'bullying'. Rabble.ca. Shlayan, M. (2013). Rehtaeh Parsons 'zorbalığın' değil, kadın düşmanlığının mağduru oldu. Rabble.ca. <http://rabble.ca/news/2013/05/rehtaehparsons-was-victim-misogyny-not-bullying>

26. Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women. (2012). Kız Çocuklarına ve Genç Kadınlara Karşı Şiddet üzerine Şikago Birimi. (2012).
27. Wanjuki, W. (2013). College Rape: Does the Media Focus Only On White Survivors? PolicyMic. Wanjuki, W. (2013). Kampüs Tecavüzü: Medya Sadece Beyaz Hayatta Kalanlara mı Odaklanıyor? PolicyMic. <http://www.policymic.com/articles/38363/college-rapedoes-the-mediafocus-only-on-white-survivors>
28. Klinik Community Health Centre. (2013). Trauma-informed: The Trauma Toolkit. Klinik Toplum Sağlığı Merkezi. (2013). Travmaya-dayanan: Travma Araç Kiti. http://trauma-informed.ca/wp-content/uploads/2013/10/Trauma-informed_Toolkit.pdf
29. Klinik Community Health Centre. (2013). Klinik Toplum Sağlığı Merkezi. (2013).
30. Luther, J. (2014).
31. Luther, J. (2014).
32. WITNESS. (2013). Conducting Interviews with Survivors of Sexual and Gender-Based Violence. WITNESS. (2013). Cinsel ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetten Hayatta Kalanlarla Görüşmeler Yapmak. <http://dartcenter.org/content/conductinginterviews-with-survivors-sexual-and-genderbased-violence-by-witness#.UINVyoasiSq>
33. WITNESS. (2013).
34. WITNESS. (2013).
35. Dart Center for Journalism and Trauma. (2011). Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi. (2011).
36. WITNESS. (2013).
37. Canadian Resource Centre for Victims of Crime. (2015). When the Media Calls. Kanada Suç Mağdurları için Kaynak Merkezi. (2015). Medya Aradığında <http://cr-cvc.ca/publications/if-the-media-calls/>
38. Dart Center for Journalism and Trauma. (2014). Journalists and Harassment. Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi. (2014). Gazeteciler ve Taciz. <http://dartcenter.org/content/journalists-andharassment#.Vf9CVrxVikp>
39. Flatow, G. (1994). Sexual harassment in Indiana daily newspapers. Newspaper Research Journal, 15, 32-45. Flatow, G. (1994). Indiana'daki günlük gazetelerde cinsel taciz. Gazete Araştırmaları Dergisi, 15, 32-45.
40. Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği. İşyerinde Cinsel Taciz Ağırlaştırılmış Bir Suçtur. <http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/siddet-goren-kadin-ne-yapabilir/cinsel-suc-lar-ve-turk-ceza-kanunundaki-tck-duzenlemeler/>

41. Sexual Harassment At Work: What Constitutes Being Sexually Harassed In The Workplace. Canadian Labour Relations. Web. 20 Sept. 2015. İş Hayatında Cinsel Taciz: İşyerinde Cinsel Taciz Nelerden Oluşur. Kanada Çalışma İlişkileri. Net. 20 Eyl. 2015. <http://www.canadianlabourrelations.com/sexualharassment-at-work.html>

42. Sexual Harassment At Work: What Constitutes Being Sexually Harassed In The Workplace. Canadian Labour Relations. İş Hayatında Cinsel Taciz: İşyerinde Cinsel Taciz Nelerden Oluşur. Kanada Çalışma İlişkileri.

43. Sexual Harassment At Work: What Constitutes Being Sexually Harassed In The Workplace. Canadian Labour Relations. İş Hayatında Cinsel Taciz: İşyerinde Cinsel Taciz Nelerden Oluşur. Kanada Çalışma İlişkileri.

44. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekosistem>

45. Silver Sweeney, M. (2015). How Women Journalists Can Protect Themselves Online. Columbia Journalism Review. Silver Sweeney, M. (2015). Kadın Gazeteciler Kendilerini İnternette Nasıl Koruyabilirler. Columbia Gazetecilik Dergisi. http://www.cjr.org/q_and_a/how_women_journalists_can_protect_themselves_online.php

46. Silver Sweeney, M. (2015).

47. Ridgeway, S. (2014). 25 Everyday Examples of Rape Culture. Everyday Feminism. Ridgeway, S. (2014). Tecavüz Kültürünün Gündelik 25 Örneği. Gündelik Feminizm. <http://everydayfeminism.com/2014/03/examples-ofrape-culture/>

48. Ridgeway, S. (2014).

49. CTV Ottawa. (2014). Ottawa Police Investigate Two Sexual Assault in City's West End. CTV Ottawa. (2014). Ottawa Polisi Şehrin Batı Yakasındaki İki Cinsel Saldırığı Araştırıyor. <http://ottawa.ctvnews.ca/ottawa-police-investigate-two-sexual-assaults-in-city-s-west-end-1.1914522#ixzz37kNBGLiP>

50. Canadian Women's Foundation. (2013). One in five Canadians think a woman encourages sexual assault when she is drunk. Kanada Kadınlar Vakfı. (2013). Beş Kanadalıdan biri kadının içkili olduğunda cinsel saldırıya teşvik ettiğini düşünüyor. <http://www.canadianwomen.org/sexualassault>

51. Canadian Centre for Justice Statistics. (2013). Measuring violence against women: Statistical trends. 1,3-120. Kanada Adalet İstatistikleri Merkezi. (2013). Kadınlara karşı şiddeti ölçmek: İstatistikli trendler. 1,3-120.

52. Safe Schools Action Team. (2008). Safe Schools Action Report on Gender-based Violence, Homophobia, Sexual Harassment and Inappropriate Sexual Behavior in Schools. Güvenli Okullar Eylem Takımı. (2008). Okullarda Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet, Homofobi, Cinsel Taciz ve Uygunsuz Cinsel Davranışlar üzerine Güvenli Okullar Eylem Raporu. <https://www.edu.gov.on.ca/eng/teachers/RespectCulture.pdf>

53. Whalen, M., Fowler-Lese, K.P, Barber, J.S., Nutt Williams, E., Judge, A.B., Nilsson, A.E., & Shibczak, Ki. (2004). Counseling Practice With Feminist-Multicultural Perspectives. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 32. Whalen, M., Fowler-Lese, K.P, Barber, J.S., Nutt Williams, E., Judge, A.B., Nilsson, A.E., & Shibczak, Ki. (2004). Feminist-Çokkültürlü Bakış Açılıyla Danışma Pratikleri. *Çokkültürlü Danışma ve Gelişim Dergisi*, 32.

54. James, L. (2007). Censure and Silence. In Massaquoi N., and Wane N. N. (Eds.), *Theorizing empowerment: Canadian perspectives on black feminist thought* (228-244). Toronto, ON: Inanna Publications and Education. James, L. (2007). Censure and Silence. Massaquoi N., ve Wane N. N. (Der.), *Güçlenmeyi kuramsallaştırmak: Siyah feminist düşünce üzerine Kanadalı bakış açıları içinde* (228-244). Toronto, ON: Inanna Yayınları ve Eğitim.

55. Ephemeral. (2012). "Talking the Talk: The Importance, History, and Limitations of the Word Survivor." Ephemeral. (2012). "Konuşmayı Konuşmak: Hayatta Kalan Sözcüğünün Önemi, Tarihi, ve Sınırları." <https://ephemeral.wordpress.com/2012/03/02/talking-the-talk-the-importance-history-and-limitations-of-the-word-survivor/>

56. Crenshaw, K. (2006). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence Against Women of Color. In I. Grewal & C. Kaplan (Eds.), *An Introduction to Women's Studies: Gender in a Transnational World* (pp. 200-206). New York: McGraw Hill, p. 202. Crenshaw, K. (2006). Marjları Haritalamak: Kesişimsellik, Kimlik Politikaları, ve Beyaz Olmayan Kadınlara Karşı Şiddet. I. Grewal & C. Kaplan (Der.), *Kadın Çalışmalarına Bir Giriş: Ulus Ötesi bir Dünyada Toplumsal Cinsiyet içinde* (syf. 200-206). New York: McGraw Hill, syf. 202.

57. ConsentEd. (2015). What is Consent? ConsentEd. (2015). Rıza Nedir? <http://www.consented.ca/consent/what-is-consent/>

58. Crown Prosecution Service. (2013). Charging Perverting the Course of Justice and Wasting Police Time in Cases Involving Allegedly False Rape and Domestic Violence Allegations. Kraliyet Savcılık Hizmetleri. (2013). Sözde Yanlış Tecavüz ve Ev içi Şiddet İddialarını İçeren Vakalarda Adaleti Yanıltma ve Polisin Zamanını Boşa Harcamayı Cezalandırmak. http://www.cps.gov.uk/publications/research/perverting_course_of_justice_march_2013.pdf.

59. Lonsway, K.A., Archambault, J., Lisak, D. (2009). False Reports: Moving Beyond the Issue to Successfully Investigate and Prosecute Non Stranger Sexual Assault. *The Voice 3: 1*. Lonsway, K.A., Archambault, J., Lisak, D. (2009). Yanlış Raporlar: Yabancı Olmanın Cinsel Saldırısını Başarılı bir şekilde Soruşturmak ve Kovuşturmak için Meselenin Ötesine Geçmek. *The Voice 3: 1*. http://www.ndaa.org/pdf/the_voice_vol_3_no_1_2009.pdf

60. Statistics Canada. (2010). Gender Differences in Police-reported Violent Crime in Canada, 2008. Kanada İstatistik Kurumu. (2010). Kanada'da Polis tarafından Bildirilen Şiddet Suçlarında Toplumsal Cinsiyet Farkları, 2008. http://www.statcan.gc.ca/pub/85f0033m/2010024/part-partie1-eng.htm#h2_9

61. Canadian Women's Foundation. (2013). Kanada Kadınlar Vakfı. (2013).
62. Chivers-Wilson, K. (2006). Sexual Assault and Posttraumatic Stress Disorder: A Review of the Biological, Psychological and Sociological Factors and Treatments. McGill Journal of Medicine: MJM. McGill University. Chivers-Wilson, K. (2006). Sexual Cinsel Saldırı ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu: Biyolojik, Psikolojik ve Sosyolojik Faktör ve Tedavilerin bir değerlendirmesi. McGill Tıp Dergisi: MTD. McGill University.
63. Bkz.: Welsh, S., Carr, J., MacQuarrie, B., and Huntley, A. (2006). "I'm Not Thinking of it as Sexual Harassment": Understanding Harassment Across Race And Citizenship ve Vopni, V. (2006). Young Women's Experiences with Reporting Sexual Assault to Police. Canadian Woman Studies/les cahiers de la femme 25, 1, 2: 107-114. Welsh, S., Carr, J., MacQuarrie, B., ve Huntley, A. (2006). "Onu Cinsel Taciz olarak Düşünmüyorum": Irk ve Vatandaşlık Üstünden Tacizi Anlamak ve Vopni, V. (2006). Genç Kadınların Cinsel Saldırısı Polise Bildirme Deneyimleri. Kanada Kadın Çalışmaları 25, 1, 2: 107-114.
64. Benoit, C., and Shumka, L. (2015). Sex Work in Canada. Understanding Sex Work Research Team. Benoit, C. Ve Shumka, (2015). Kanada'da Sex İşçiliği. Seks İşçiliğini Anlama Araştırma Takımı. http://www.understandingsexwork.com/sites/default/files/uploads/2015_05_07Benoit & Shumka Sex Work in Canada_2.pdf
65. Scheim, A., Bauer, G., & Pyne, J. (2014). Avoidance of Public Spaces by Trans Ontarians: The Impact of Transphobia on Daily Life. Transpulse 4:1. Scheim, A., Bauer, G., & Pyne, J. (2014). Trans Ontarioluların Kamusal Alanlardan Kaçınması: Transfobinin Gündelik Hayata Etkisi. Transpulse 4:1.
66. Therien, E. (2011). The national shame of aboriginal incarceration. The Globe and Mail. Therien, E. (2011). Ulusal aborjinlerin kapatılması utanıcı. The Globe and Mail. <http://www.theglobeandmail.com/globedebate/the-national-shame-of-a-aboriginalincarceration/article587566/>
67. Ephemeradical. (2012).
68. Kolisetty, A. (2012).
69. Ephemeradical. (2012).
70. Kolisetty, A. (2012).
71. Ephemeradical. (2012).
72. Ephemeradical. (2012).
73. Karnythia. (2012). Strong People Don't Have Needs & Other Myths That Can Kill You. The Angry Black Woman. Karnythia. (2012). Güçlü Kadınların İhtiyaçları Yoktur & Sizi Öldürebilecek Diğer Mitler. Öfkeli Siyah Kadın. <http://theangryblackwoman.com/2012/02/13/strongpeople-dont-have-needs-other-myths-that-can-kill-you/#sthash.1FbhWL7L.dpuf>

www.cinselsiddetlemucadele.org

[f](https://www.facebook.com/cinselsiddetlemucadele) | cinselsiddetlemucadele

[t](https://twitter.com/cs_mucadele) | cs_mucadele

[i](https://www.instagram.com/cinselsiddetlemucadelederneği) | cinselsiddetlemucadelederneği

Koşuyolu Mahallesi, Koşuyolu Caddesi Aşçamlık Sitesi, C2 Blok No: 75 D.6 Kadıköy / İstanbul

0542 585 3990 | info@cinselsiddetlemucadele.org

www.oyledegilboyle.org

[f](https://www.facebook.com/projeoyledegilboyle) | projeoyledegilboyle

[t](https://twitter.com/projeboyle) | projeboyle

[i](https://www.instagram.com/projeoyledegilboyle) | projeoyledegilboyle

